

મસ્તિમ મહિલા દર્પણ.

વકીલ

સદાકત કાર્યાલયના નિયમો.

૧—દરેક ગ્રાહકે પોતાનું ઓફિસ પુરે પુરું અને ચોખ્ખા.

વ્યવસ્થા ૫૪:—

સિકંદરખાન “ વકીલ ”

“સદાકત-કાર્યાલય” ૪૬ નંરોડ-અહમદાબાદ.

[illegible]

૭૮૬

મુસ્લિમ સ્ત્રીઓ તથા બાળાઓ માટે સાદી
અને સરળ ગુજરાતી ભાષામાં મુનિતિના
વ્યવહારિક પાઠો તેમજ સંસ્કૃતિની
હિદાયતોનો સંગ્રહ.

મુસ્લિમ મહિલા દર્પણ.

ભાષાંતર કર્તા:-

સિકંદરખાન એ. “વકીલ”
અહમદાબાદી.

પ. સ.
૧૯૪૦

}

પ્રત ૧૦૦૦

}

લઘ. સ.
૧૩૫૯

કીંમત ૦-૬-૦ પોસ્ટેજ ભુકું.

: મુદ્દસ્થાન :
કમ્પ્યુટર ભાગીદાર
ઓફિસ પ્રી. વર્કસ
પાનકાર નાકા અમદાવાદ

ગુજરાત વિધાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૉપીરાઈટ-સંગ્રહ
૨૨૦૬૫

: પ્રકાશક :
સહકૃત-કાર્યાલય. જાડેજી રોડ-અમદાવાદ

: જાણાંતર કર્તા :
સિકંદરખાન ઓ. 'વકીલ'
અમદાવાદી.

અર્પણ પત્રિકા.

હું માઈ આ લઘુ પુસ્તક મારા પિતા તુલ્ય ઉસ્તાદ
કિલ્લએ મોહતરમ આલી જનાય મિરઝા જહાંગીર
શાહ “ખિહારી” સાહય મરહુમ મગફુરને સાદર
અર્પણ કરું છું. એમણેજ મને મુજગાતી સાહિ-
ત્યમાં રસ લેતો કરી અનુવાદ કરતાં શીખાડ્યું.
એમની પ્રેમ ભાવના અને કૃપા દ્રષ્ટિ થકીજ હું
આ પુસ્તકનું ભાષાંતર કરવામાં સફળ
થઈ શક્યો છું. તેથી એમની મારા
પ્રત્યેની મમતાની આ પુસ્તક
યાદગાર રહે, એ આશયે
આ પુસ્તક એમને
અર્પણ કરું
હું.

તા. ૧૫-૪-૪૦

અહમદાબાદ.

}

ઋણાનુંરાગી સેવક,

સિકંદરખાન ‘વકીલ’

બે—બાલ.

અલહમ્દોલિલાહ ! લાખ લાખ શુક્ર છે તે કાદિરે કષયુમના
કે ક્યાં મારા જેવો એક અદ્ય જ્ઞાની અને ક્યાં ઇસ્લામી સાહિત્યની સેવા ?

જો કે આપણી ગુજરાતી ભાષામાં ઇસ્લામી સાહિત્ય દિન પ્રતિ દિન વધતું જાય છે. પણ અફસોસ એટલોજ કે આપણી મા-બહેનો એટલે સ્ત્રી તથા બાળાઓ માટે ઉપયોગી અને નસિહત આપનારા સાહિત્યની ઘણી અછત છે. આ ઉણપ લક્ષમાં લઇ મેં આ દિશા પ્રત્યે મારા લેખક બંધુઓનું લક્ષ દોરવા આ પુસ્તક દ્વારા પગલું ભર્યું છે.

આ તકે જનાય એઅબ્બુસ હક કુદદુસ્તી સાહેબનો અત્યંત આભાર માનું છું કે તેમના ઉર્દુ પુસ્તક “મુસલમાન-ખીખીયાં” નું ભાષાંતર કરી આપ સમક્ષ પેશ કર્યું છે. એમાં આં હઝરત સલ્વ તથા આપની ખીખીઓ (પત્નિઓ) તથા બેટીઓ તથા સહાબા અને સહાબિયાત રહીના પવિત્ર અને અનુકરણીય જીવન દ્રષ્ટાંતો આપવામાં આવ્યા છે.

પુસ્તકની ભાષા અત્યંત સરળ અને સાદી એટલા માટે રાખી છે કે ગમે તેવું ઓછું બહેલાં સ્ત્રી-પુરૂષો અને બાળ-બાળાઓ પણ સહેલાઈથી સમજી એનો લાભ ઉઠાવી શકે. મેં ઇસ્લામી સાહિત્ય સેવા ક્ષેત્રમાં ઝંપલાવવાનો દ્રઢ નિશ્ચય કર્યો છે. અને આવા કેટલાક ખીજ ઉપયોગી પુસ્તકો પ્રગટ કરવાની અભિલાષા ધરાવું છું. એમ તો મેં કેવળ અલ્લાહ અને તેના રસુલ સલ્વના બરોસા ઉપરજ આ કામ આરંભ્યું છે, અને તેમનાજ હાથમાં ઇન્સાની કાર્યોની સફળતા કે

નિબંધનતાનો આધાર છે, પરંતુ એમાં આપ જેવા સહાય ભાઈ-બહેનોની સહાનુભૂતી અને સહાયની પણ અત્યંત જરૂર છે.

આપ સૌ જાણે છો કે યુદ્ધના કારણે કાગળના ભાવો ખેહફ વધી ગયા છે. છતાંયે મેં માત્ર સેવા ભાવથી પ્રેરાઈ આ કાર્ય શરૂ કર્યું છે. અગર એમાં કમાણીનો આશય હોત તો આવા ઉંચા ખર્ચે કાગળ વાપરવામાં આવ્યા ન હોત, અને તેની કીંમત છ આના કરતાં વધારે હોત.

અંતે એક પુસ્તક પ્રકાશક તરીકેનો મારો આ પહેલોજ પ્રયાસ છે. સંભવ છે કે એમાં કશી ભુલચુક રહેલી હોય, અગર કાંઈ દોષ જોવામાં આવે તો સુગ્રજનોને વિનંતી છે કે ટીકાકાર ન બનતાં પ્રેમ ભાવે માફ તે તરફ લક્ષ દોરશે તો આભારી થઈશ.

૧૫-૪-૪૦

અમલમદાબાદ.

આદિત્ય,

સિકંદરખાન “ વકીલ ”

મુસ્લિમ મહિલા દર્પણ

આપણા દેશથી ઘણી દુર સમુદ્ર પાર એક દેશ છે, જેને અરબસ્તાન કહે છે. તે દેશના શહેરનું નામ મક્કા છે, આ શહેરમાં આપણા પયગમ્બર હઝરત મોહમ્મદ મુસ્તુફા સલ૦ નો જન્મ થયો હતો. આ દેશના લોકોની હાલત ઘણીજ ખરાબ હતી. તેઓ ખુદાની જગાએ પત્થરાની પુજા કરતા હતા, અને જાત જાતના ભુડાં કામ કરતા હતા, દારૂ પિતા હતા, ચોરી કરવામાં તેમને કશી નાનમ લાગતી નહોતી, જુગારનો સામાન્ય રીવાજ હતો, સ્ત્રીઓ ઉપર જાત જાતના જુલમ કરતા, મતલબ કે દુનિયામાં કોઈ ભુંડું એવું કામ નહિ હોય કે જેમાં અરબ લોકો સંડોવાયલા ન હોય.

આપણા પયગમ્બર સલ૦ ની વય ચાળીસ વર્ષની થઈ, અને અલ્લાહ પાકે આપને પયગમ્બર બનાવ્યા, ત્યાં લોકોને ઉપદેશ આપવાની આપને આજ્ઞા થઈ, ત્યારે આપ સલ૦એ બધા માણસોને સંજોગીને કહ્યું કે હું ખુદાનો નબી છું. તેણે મને તમારી હિદાયત માટે મોકલ્યો છે, જુઓ આ મુર્તિઓ ઈબાદત કરવા લાયક નથી, તેમજ એ પત્થરા ખુદા થઈ શકતા નથી. ખુદા તો તે છે કે જેણે મને, તમને, જમીન, આકાશ અને તમામ દુનિયાને પેદા કરી છે. તેનીજ બંદગી કરો, અને તેનાથીજ પહીતા રહો.

આ વાતો સાંભળીને આપની કામ આપના પર રાષે
જરાઈ બગડી ગઈ. આપના સગા સંબંધીઓ અને બીજા
લોકો આપને દુઃખ દેવા લાગ્યા. છતાં આપની ઉપર એ
દુઃખોની કશી અસર થતી નહોતી. આપ તો ખુદાને પચ-
ગામ પહોંચાડવાના કાર્યમાં લાગેલાજ હતા. આપ લોકોને
જે વાતો સમજાવતા તે સાચી હતી અને ખુદા તરફની
હતી તથા તેમનાજ ફાયદાની હતી.

આસ્તે આસ્તે સમજી માણસ આપને માનવા લાગ્યા,
ઉપદેશ પ્રમાણે ચાલવા લાગ્યા, અને મુર્તિઓની પુજા મુકી
દઈ અલ્લાહની ઇબાદત કરવા લાગ્યા, અને હર વખત
આપની હજુરમાં હાજર રહેવા લાગ્યા. એજ લોકોને આપણે
સહાબા કહીએ છીએ. તે સમયની બાનુઓ કે જેઓ આપની
ઉપર ઇમાન લાવી અને છેલ્લી ઘડી સુધી આપની આજ્ઞા
પાળતી રહી, તેમને આપણે સહાબીયાત કહીએ છીએ. કામ
પુરૂષ અથવા સ્ત્રી આપણા નથી સલ્લં ઉપર ઇમાન લાવતા
ત્યારે મક્કાના અધર્મી લોકો તેના દુશ્મન થઈ જતા અને
તેને કષ્ટ દેતા. પરંતુ અલ્લાહ ત્યા તેના રસુલ સલ્લં ની
પ્રીતીમાં સહાબા તથા સહાબીયાત આ તમામ સંકટો સહર્ષ
સહન કરી લેતા અને તકલીફો ઉપર સમ્ર કરતા હતા.

આ ખુઝુર્ગેનો મરતબો હઝરત રસુલે પાક સલ્લં પછી
સૌથી મોટો છે, અને તેમનું દરેક કામ આપણા માટે ઉત્તમ
... ..

દુનિયામાં સૌથી પહેલાં આપણા નળી હઝરત મોહમ્મદ મુસ્તુફા સલ્વં ઉપર આપના બીબી હઝરત ખદીજા રહી-અલ્લાહો તઆલા અનહા ઇમાન લાવ્યાં. હઝરત રસુલે પાક સલ્વં ઉપર ઇમાન લાવવાનું માન અને મોટાઈ એક બાનુ ખાટી ગયાં.

આ એક લયંકર સમય હતો, ઇસ્લામનો સ્વીકાર કરતાં જાન અને માલ જોખમમાં મુકાતો હતો. પરંતુ સહાબા રહીં અને સહાબીયાત રહીં એ ઇસ્લામ અને પયગમ્બર સલ્વં ની ખાતર તમામ જાતના સંકટો સહન કર્યાં, અને જાન માલની ઇસ્લામ આગળ કશી દરકાર કરી નહિં. એ સાચા મુસલમાનોએ પોતાના દીન, ખુદા અને ખુદાના રસુલ સલ્વં ના પ્રેમમાં જે જે સંકટો સહન કર્યા તેના થોડાક ઢાળલા રજુ કરવાનો અત્રે પ્રયત્ન કરવામાં આવે છે.

દીન ઇમાન માટે સહેલાં સંકટો.

હઝરત ફાતમા રહીં હઝરત ઉમર રહીં ના જહેન હતાં એક દિવસ હઝરત ઉમર રહીં આપણા પયગમ્બર સલ્વંને શહીદ કરવાનો ઠરાવ કરીને ઘરમાંથી નીકળ્યા, એ વખત સુધી આપ મુસલમાન થયા નહોતા. રસ્તામાં એક સહાબી આપને મળ્યા. હઝરત ઉમરે તેમને કહ્યું:—“અફ-સોસ! તમે તમારા બાપ દાદાના મઝહબનો ત્યાગ કરી મુસલાન થઈ ગયા.”

તેઓએ ઉત્તર આપ્યો:—“હું સુસલમાન થઈ ગયો
એ વાતને બાબુએ મુકી દે, પણ તમારા નજીકના સગાઓ
પણ સુસલમાન થઈ ગયા છે, તેનું કેમ ? પહેલાં તમારા
ઘરની બહાર દ્યો ફરી મને શીખામણ આપો.”

હઝરત ઉમરે પુછ્યું:—“તે કોણ છે ?”

સહાબીએ જવાબ આપ્યો:—“તમારી જાહેન અને
બનેવી.” આ વાત સાંભળતાંવારજ હઝરત ઉમર રહીને
સખત ગુસ્સો ચઢ્યો, તેથી વધારે વાતચીત ન કરી
શક્યા, અને બારેબાર જાહેનને ત્યાં આવ્યા. ત્યાં ગયા તો
મકાનનું બારણું વાંસેલું હતું અને કુર્આન વાંચવાનો અવાજ
અંદરથી આવતો હતો. આપે ગુસ્સામાંજ સાંકળ ખખડાવી,
બારણું ઉઘાડવામાં આવ્યું. આપે જાહેનને પુછ્યું:—“મકાનની
અંદરથી અવાજ શાનો આવતો હતો.”

જાહેન જવાબ આપ્યો:—“કશુંય નહોતું.”

આ વાત સાંભળતાંજ તેમનો ગુસ્સો વધી ગયો, અને
બનેવીને માર મારવા માંડ્યો. જાહેન બચાવ કરવા વચ્ચે
પડ્યાં, એટલે તેમના વાળ પકડીને એટલો બધો માર માર્યો
કે આખું શરીર લોહી લોહાણુ થઈ ગયું. છતાં તેઓ ઈસ્લા-
મથી ડગ્યા નહિ. તેઓએ મન મજબુત કરી કહ્યું:—“તમે
મરજી પડે તેમ કરો, પરંતુ અમે તો ઈસ્લામનો ત્યાગ
કરવાનાજ નથી.”

જહેન, બનેવીના જવાબની હઝરત ઉમર રહીં ના મન ઉપર ઉંડી છાપ પડી. વળી જહેનને લોહી લોહાણુ એઈને દીલ નરમ થયું, ગુસ્સો નરમ પડ્યો ત્યારે કહ્યું:—
“વારૂ તમે જે વાંચતાં હતાં, તે મને સંભળાવો ?”

હઝરત કાતમા રહીંએ કુર્આનના પાનાં આપની સમક્ષ સુક્યાં. હઝરત ઉમર રહીં કુર્આન શરીફ વાંચતાં હતાં, અને તેમનું શરીર થરથર ધ્રુજતું હતું. વાંચ્યા પછી બે અખત્યાર પોકારી ઉઠ્યા “લાઇલાહો ઈલ્લાહાહો મોહમ્મદુરરસુલુલ્લાહ.”

હઝરત બીબી સમીઆ રહીં ઈમાન લાવ્યા, ત્યારે કાફરાએ તેમને લોખંડનું બખતર પહેરાવી સખત તડકામાં બળતી રેત ઉપર સુવાડ્યા, છતાં ઈસ્લામ ઉપર અચળ રહ્યાં. છેવટે અબુ જહલ નામના એક કાફર માણસે બીબી સમીઆ રહીં ને બરછી મારી શહીદ કરી દીધાં.

બીબી લખીના રહીં અને ઝનીરા રહીં ને હઝરત ઉમર રહીં ઈસ્લામ લાવ્યા પહેલાં બેહદ દુઃખ આપતા હતા. બીબી લખીના રહીં ને માર મારતાં થાકી જતાં, ત્યારે કહેતા કે મેં તને એટલા માટે માર મારવો બંધ નથી કર્યો કે મને તારા ઉપર દયા આવી હોય. પણ એટલા માટે બંધ કર્યો છે કે હું થાકી ગયો છું. અને મારા હાથ દુઃખી ગયા છે.

તવહીદ.

આપણા મઝહબની સૌથી મોટી વાત અને સૌથી પહેલી તાલીમ “તવહીદ” (એકેશ્વરવાદ) છે. તવહીદ કહે છે, ખુદાને એક માનવાને. એટલે તેના શુભ અને રૂપમાં કોઈને ભાગીદાર ન ઠરાવો, અને એવી રીતે માનવું કે અદલાહ પાકમાંજ બધી શક્તિ છે, તેજ મારે છે, તેજ જવાડે છે, તેજેજ આપણને પયદા કર્યા છે, તેજ આપણને રાજ આપે છે, તેની શક્તિ અને કૌવત દરેક વસ્તુ કરતાં વધારે છે, પોતાના કામમાં કોઈનો મોહતાજ નથી. તે તમામનો અધિકારી છે, તેના ઉપર કોઈનો અધિકાર ચાલતો નથી, તેજેજ તમામ વસ્તુઓ પયદા કરી છે. છતાં તેને કોઈએ પયદા કર્યો નથી. તેના નથી મા-આપ કે નથી ભાઈ જહેન. હમેશથી છે, અને હમેશ રહશે. તેજ ઈબાદત, બંદગી અને પુજ કરવાને લાયક છે.

સહાબીયાતે મોટાં મોટાં દુઃખ વેઠ્યાં, છતાં પણ કદી ખુદાની તવહીદનો ઈન્કાર કર્યો નથી.

બીબી ઉમ્મે શુરેક રહીં મુસલમાન થયાં ત્યારે કાફરો એ તેમને તડકામાં ઉભાં કર્યાં, અરબ દેશમાં સખ્ત તાપ પડે છે, તડકામાં ઉભો કરવો એ ત્યાંની સખ્ત સજા હતી. અત્યાચારી કાફરોએ આપને તડકામાં ઉભાં રાખી જમવા માટે રોટલા સાથે મધ આપ્યું. રોટલા અને મધનો શુભ :

ગરમ છે. મધ ખવાડવાની મતલબ તરસ વધારે લાગવાની હતી. ત્રણ દિવસ સુધી તે બાનુને તડકામાં ઊભાં રાખવામાં આવ્યા. ત્રીજા દિવસે કાફરોએ કહ્યું કે તમે ખુદાની તવહીદનો ઈન્કાર કરો. તેમની ઉપર આ દુઃખની એટલી બધી અસર થઈ હતી કે તેઓ બેભાન થઈ ગયાં હતાં. કાફરોની વાત સમજી શક્યા નહિં. ત્યારે કાફરોએ આસ્માન તરફ ઇશારો કરીને સમજાવ્યું કે ખુદાની તવહીદનો ઈન્કાર કરો. બીબોએ તેમનો ભાવ સમજીને કહ્યું:—“ખુદાના સમ મને તો તવહીદમાં અચળ વિશ્વાસ છે, હું એને કદીયે ત્યાગ કરવાની નથી.”

બીબી ઉમ્મે સલીમ રહીં મદીના શરીફમાં મુસલમાન થયાં. તેમના ભરથાર કાફર હતાં, ભરથારને ઇસ્લામની ખુબીઓ સમજાવતાં હતાં. તેથી તેમના પતિ નારાજ થઈ શામ ખાતે આદ્યા ગયા. અને ત્યાંજ મરણ પામ્યા. આ બધા કષ્ટોની લેશ માત્ર પણ દરકાર કર્યા વગર તેમનો વિશ્વાસ ઇસ્લામ ઉપર દ્રઢ રહ્યો.

એજ બીબી ઉમ્મે સલીમ રહીં ને તદ્દા નામના શખ્સે નિકાહનો પયગામ મોકલ્યો. ત્યારે પહેલા ભરથારથી છુટા પાડવાનું જે કારણ હતું, તેજ કારણ અહિં પણ મવજુદ હતું. એટલે અબુ તદ્દા કાફર હતા. બીબી ઉમ્મે સલીમ રહીં એ જવાબ આપતાં કહ્યું:—

“ મારો અને તમારો સાથ કેવી રીતે નબી શકે એમ છે ? હું આં હઝરત સલ્લોને ખુદાના રસુલ સલ્લો માનું છું. અને તમે લાકડા અને પથ્થરની મુર્તિઓમાં શ્રદ્ધા રાખો છો. હું તમારી પાસેથીજ જાણવા માગું છું કે જે મુર્તિઓને માણસે પોતાના હાથે બનાવી છે, અને ફરી પડેજ તેને પયદા કરનાર તથા સર્વ શક્તિમાન ગણે છે. ત્યારે એ મુર્તિઓ કેવી રીતે નફો નુકશાન પહોંચાડી શકતી હશે ? ”

અબુ તલ્હા ઉપર હઝરત ઉમ્મે સલીમ રહીંની વાતો ની એટલી બધી અસર થઈ કે તેઓએ ઇસ્લામ સ્વીકાર કરી લીધો. તે પછી ઉમ્મે સલીમ રહીં એ તેમની સાથે નિકાહ કરી લીધો.

શિક્ક તરફ તિરસ્કાર.

આપણી આકાશી કિતાબ કુર્આન શરીફમાં અલ્લાહ પાકે ઠેક ઠેકાણે શિક્કની નિંદા કરી છે કે:- “ જે (કોઈને) ખુદાનો ભાગીદાર બનાવે, તો તેની વાત એવી છે કે જાણે તે આકાશ પરથી નીચે ઉથલાઈ પાડયો. ફરી તેને (રસ્તામાં હિંસક પ્રાણી) ઉચકીને લઈ ગયો, અથવા પવનના વંટોળીયાએ તેને કોઈ જગ્યાએ નાંખી દીધો. ”

એજ પવીત્ર કુર્આનમાં બીજી જગ્યાએ ફરમાવ્યું છે. કે:- “ જે લોકો ખુદા વગર (બીજાને) પોતાનો માલીક બનાવી રાખ્યો છે. તેનો દાખલો કરોળીયા જેવો છે કે.

તેણે પણ મકાન બનાવ્યું, અને કશો સંદેહ નથી કે મકાનોમાં સૌથી નબળું મકાન કરોળીયાનું મકાન છે. કદાચ લોકો આટલી વાત જાણતા. ”

એજ પવીત્ર કિતાબમાં આગળ ચાલતાં ફરમાવ્યું છે કે:- “ અલ્લાહ આ (ગુનોહ) તો માફ કરતો નથી કે તેની સાથે કોઈને જોડીદાર ગણવામાં આવે, અને તેથી ઓછું જેને ચાહે માફ કરે. અને જેણે અલ્લાહનો સાથીદાર સુક્કર કર્યો, તે સીધા રસ્તાથી ઘણી દુર ભટકી ગયો. ”

હહીસ શરીફમાં છે કે હઝરત રસુલે ખુદા સલ્વં એ હઝરત મઆઝ રહીં ને કહ્યું કે હે મઆઝ! રહીં તમે જાણો છો કે અલ્લાહનો હક્ક મનુષ્યો ઉપર શો છે. હઝરત મઆઝે કહ્યું કે અલ્લાહ અને તેના રસુલ સલ્વં વધુ જાણે છે. આપે ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ પાકનો હક્ક માણસો ઉપર એ છે કે અલ્લાહની ઇબાદત કરે, કોઈને તેનો શરીક (સાથીદાર) ન બતાવે. અને મનુષ્યનો હક્ક અલ્લાહ ઉપર એ છે કે જે માણસ અલ્લાહ સાથે કોઈને સાથીદાર નથી ઠરાવતા તેમની ઉપર અઝાબ નહિં થાય.

સહાબીયાત રહીં શિર્કને બહુ ધિક્કારતાં હતાં, તેઓ પોતાના મુશરીક સગા સંબંધીઓ સાથે વાત કરવાનું પણ પસંદ કરતાં નહોતાં. બીબી અસ્મા રહીં પાકાં મુસલમાન હતાં. તેઓ શિર્કને ઓટલો તિસ્કારતાં હતાં કે એકવાર તેમના માતા સોગાહની કોઈ વસ્તુ લઈને તેમની પાસે આવ્યાં.

પરંતુ તેઓ મુસલમાન નહોતાં થયાં, તેથી તેમને મકાનમાં આવવા દીધાં નહિં. અને હઝરત આયશા રદીઁ ને કહેવડાવ્યું કે તેઓ રસુલે પાક સલ્લઁ ને પુછી જણાવે કે આવા પ્રસંગે મારે શું કરવું જોઈએ. આપ સલ્લઁ એ ફરમાવ્યું કે તેમની લાવેલી જણુસો રાખી લો, અને તેમને મકાનની અંદર આવવા દો. એજ અદલાહતનો હુકમ છે.

બીબી અસ્મા રદીઁ એ આં હઝરત સલ્લઁ નો હુકમ જાણી લીધો, ત્યારે ભારે માન સાથે મકાનમાં માતાને બેસાડ્યાં અને તેઓ જે જણુસો લાવ્યાં હતાં તે પણ રાખી લીધી.

હઝરત રસુલે પાક સલ્લઁ ના બીબી હઝરત ઉમ્મે હુબીબા રદીઁ ને શિક્ક પ્રત્યે એટલો બધો તિરસ્કાર હતો કે એકવાર તેમના પિતા અબુ સુફ્રીયાન કોઈ કારણવશ આં હઝરત સલ્લઁ ની પાસે મદીના શરીફ આવ્યા, તેઓ અત્યાર સુધી મુસલમાન થયા નહોતા. તેમના દીકરી હઝરત ઉમ્મે હુબીબા રદીઁ પણ ત્યાંજ મવજુદ હતાં. અબુ સુફ્રીયાન તેમને મળવા ગયા. તેઓ મકાનની અંદર પહોંચ્યા ત્યારે રસુલે પાક સલ્લઁ નું બીછાણું પાથરેલું હતું. અબુ સુફ્રીયાન તે બીછાણા ઉપર બેસવા માંગતા હતા, પણ તરતજ હઝરત બીબી ઉમ્મે હુબીબા રદીઁએ બીછાણું ઉઠાવી લીધું. આ વાત ઉપર અબુ સુફ્રીયાનને સખ્ત ગુસ્સો ચઢ્યો. અને દિકરીને કહ્યું કે માલુમ પડે છે કે તમને બિછાણું મારા કરતાં ઘણું ંહાલું લાગે છે. આપે ફરમાવ્યું કે એ બિછાણું

રસુલે પાક સલ્લં નું છે, પણ આપ મુશરીફ છો, એટલે તેની ઉપર બેસવાને લાયક નથી.

રસુલે પાક સલ્લંની મોહબ્બત.

રસુલુલ્લાહ સલ્લં ઉપર પ્રેમ ધરાવવો એ દરેક મુસલ્માનની ફરજ છે. હદીસ શરોફમાં હઝરત રસુલે પાક સલ્લં એ ફરમાવ્યું છે કે તમારામાં મોમિન તે હશે કે જે મારા ઉપર પોતાના પિતા, પોતાની ઓલાદ અને સર્વે માણસો કરતાં વધુ પ્રીતિ રાખે.

સહાબીયાત રહીં આં હઝરત સલ્લં ના પ્રેમને પોતાનું ઇમાન સમજતાં હતાં.

ખીખી ઉમ્મે અમ્મારાહ રહીં ઓહદની લડાઈમાં શામિલ હતાં, તે લડાઈમાં ઇબ્ને કમીયાહ કાફરે હઝરત રસુલે પાક સલ્લં ઉપર તદ્વારથી હુમલો કર્યો. ત્યારે હું ઉમ્મે અમ્મારાહ રહીં વ્યાકુળ થઈ ગયાં, અને તદ્વારથી તત્કાળ ઇબ્ને કમીયાહ ઉપર ત્રાર કર્યો, પરંતુ તેણે લોખંડના બે અખતર પડેર્યા હતાં, આથી તેના ઉપર કાંઈ અસર થઈ નહિ. તેણે પાછળથી તેમને (ખીખી ઉમ્મે અમ્મારાહ રહીં) તદ્વાર મારી, જેથી તેઓ જખ્મી થઈ ગયાં, પછી સારા તો થઈ ગયાં, કિંતુ ખલા ઉપર તે જખ્મનો નિશાન જીવન પર્યંત કાયમ રહ્યો.

બીબી આયશા રહીંએ હઝરત રસુલે પાક સલ્વં ની વફાત પછી એક વખતે ખાણું મંગાવ્યું. પછી ફરમાવ્યું. એવું કદિ બન્યું ન હોય કે મેં પેટ ભરીને ખાધું, અને મને રૂદન ન આવ્યું હોય. લોકોએ સબળ પુછ્યો. ત્યારે ફરમાવ્યું કે મને તે વખત યાદ છે કે જ્યારે રસુલે પાક સલ્વંએ દુનિયાને છોડી. ખુદાના કસમ આપે દિવસમાં બે વખત પેટ ભરીને રોટી અને ગોશત ખાધું નથી.

હઝરત સફિયાહ રહીં જેઓ હઝરત રસુલુલ્લાહ સલ્વંના પત્નિ હતાં, જ્યારે હઝરત રસુલે પાક સલ્વં બિમાર થયાં, ત્યારે આપની તમામ બીબીઓ (પત્નિઓ) આપને પુછવા અર્થે આવ્યાં. તો હઝરત સફિયાહ રહીં એ હસરત ભર્યા સાદે રસુલે પાક સલ્વંથી અરજ કરી કે યા રસુલુલ્લાહ સલ્વં મારી ઇચ્છા છે કે આપની તમામ વિપત્તિઓ મને મળી જાય, અને આપ સારા થઈ જાવ. આ સાંભળી બીબી બીબીઓ (પત્નિઓ) એક બીબીની તરફ જોવા લાગ્યાં. ત્યારે આપે ફરમાવ્યું કે ખુદાના સમ તેઓ સાચાં છે. (ખરા-અંતઃકરણથી કહે છે.) એક વખતે આપે પાણી અથવા દુધ પીધું, તેમાંથી કાંઈ બાકી રહ્યું, ત્યારે હઝરત ઉમ્મે હાની રહીં ને આવ્યું. તેઓએ કહ્યું જો કે મારો રોઝો છે, પણ હું આપનું એકું પાણું ફેરવવા પસંદ કરતી નથી.

આં હઝરત સલોનું અનુસરણ.

દુનિયામાં કોઈ પણ માણસ આં હઝરત સલોના હુકમો ઉપર ચાલ્યા વગર પ્રગતિ મેળવી શકતો નથી. કુર્આનમાં છે કે:—“જેણે અલ્લાહ અને રસુલ સલોનું કહ્યું માન્યું, તેણે મહા સફળતા પ્રાપ્ત કરી.”

બીજી જગ્યાએ ફરમાવ્યું છે કે:—“અલ્લાહનો હુકમ માનો અને રસુલ સલોનો હુકમ માનો, ને નાફરમાનીથી બચતા રહો. એમ છતાં પણ કદાચ તમો ખુદાના હુકમથી ફરી જાવ, તો જાણી લો કે અમારા રસુલ સલોના જુમ્મે તો અમારા હુકમને સ્પષ્ટ રીતે પહોંચાડવાનું જ હતું.”

સહાબીયાત રદીઠ દરેક કામમાં હઝરત રસુલે પાક સલોનું અનુસરણ કરતાં, અને કઠણમાં કઠણ પ્રસંગો ઉપર પણ હઝરત રસુલે પાક સલોના હુકમોને બજાવી લાવતાં.

બીબી આયશા રદીઠ રસુલે પાક સલોને ચાશત*ની નમાઝ પઢતા જોતાં હતાં. આથી પોતે પણ આ નમાઝને અત્યંત પાબંદી સાથે પઢતાં હતાં.

બીબી ઉમ્મે સલ્માહ રદીઠ જેઓ હઝરત રસુલે પાક સલો ના પત્નિ છે. એક વખત વાળ ઓળાવતાં હતાં કે ઓટલામાં રસુલે પાક સલોનો મુળારક સાદ સાંભળ્યો. હજી

* આશરે નવ વાગે દિવસમાં જે નક્કિલ પઢવામાં આવે છે.

ખુતખો! આરંભ્યો હતો, અને માત્ર આ વાક્ય મુબારક મુખથી
અદા કર્યો કે:—“હે લોકો!”

આ વાક્યને સાંભળતાંવારજ તે બીબીએ વાળ ઓળ-
નારીને કહ્યું કે જલ્દી વાળ બાંધી દો. તેણીએ કહ્યું આટલી
જલ્દી શું છે? હજી તો હઝરત રસુલે પાક અલંચે માત્ર
“હે લોકો”જ ફરમાવ્યું છે. બીબી ઉમ્મે સલ્માહ રહીં
એ ફરમાવ્યું ખુબ! શું અમો માણસોમાં શામિલ નથી.
તરતજ પોતાના વાળ બાંધીને ઉભાં થઇ ગયાં, અને ખુતખામાં
શામિલ થયાં. અને આખોય ખુતખો ઉભા રહીને સાંભળ્યો.

હઝરત રસુલે પાક સલંચે તે હજમાં કે જેના પછી
આપની વક્ત થઇ. પોતાની બીબીઓ (પત્નિઓ)ને ફરમા-
વ્યું કે આ હજ પછી ઘરથી ખુદાર ન નિકળજો. હઝરત ઝયનબ
રહીં અને હઝરત સવદા રહીંએ આ હુકમની ઘણી સખ-
તાઈ સાથે પાબંદી કરી. અને આખીય વય ઘરથી ખુદાર
નિકળ્યા નહિં. બીબી સવદા રહીં ફરમાવ્યા કરતાં હતાં કે
મેં હજ કરી, ઉમરાહ કર્યા, અને હવે અલ્લાહના હુકમથી
ઘરમાં બેઠી છું.

બીબી આયશા રહીંએ એક વખતે અરફાના દિવસ
સૌજાથી હતાં, ગરમીની રૂતુ હતી. તડકો એટલો તેજ હતો
કે લોકો પોતાના માથા ઉપર વારંવાર પાણીના છાંટાં નાખી
વખત વીતાવી રહ્યા હતા. કોઈએ હઝરત આયશા રહીં

ને કહ્યું કે રોઝો તોડી નાખો. ત્યારે આપે જવાબ આપ્યોઃ કે મેં હજરત રસુલે પાક સલ્વં થી સાંભળ્યું છે કે અરફાના રોઝાથી આખા વરસના ગુનાહો માફ થઈ જાય છે, હું આ રોઝાને કેવી રીતે તોડી શકું ?

બીબી ઝયનબ રહીં બિન્તે હજશના ભાઈનો ઈન્તેકાલ થયો, ત્યારે તેના ચોથા દિવસે આપે તે સ્ત્રીઓ સમક્ષ કે જેઓ ત્યાં હાજર હતી. ખુશ્બો લગાડી અને ફરમાવ્યું. મને તે વખતે ખુશ્બો લગાડવાની જરૂર નહોતી, પરંતુ મેં હજરત રસુલે પાક સલ્વંને મિમ્બર ઉપર ફરમાવતાં સાંભળ્યું છે કે. કોઈ મુસલમાન સ્ત્રી પોતાના પતિ સિવાય બીજા સગા સંબંધીનો ત્રણ દિવસથી વધુ શોક પાળે એ જાયઝ નથી.

ઈબ્રાહિમ.

નમાઝ.

આપણા રસુલે પાક સલ્વંની ઉપર પાંચ વખતની નમાઝો ફરજ કરવામાં આવી છે. કુર્આને કરીમમાં ઠેક ઠેકાણે નમાઝની તાકીદ કરવામાં આવી છે. એક જગ્યાએ ફરમાવ્યું છે કે:-

“નમાઝ પઢો અને ઝકાત આપતા રહો, જે કંઈ બલાઈ પોતાના માટે આગળથી મોકલી આપશે, તેને પુદાને.

ત્યાં મેળવશે, અને તમે જે કાંઈ કરો છો તેને ખુદા ખુદા છે. ”

હઠીસ શરીરમાં છે કે એક પ્રસંગે હઝરત રસુલે પાક સલોએ સહાબાને પુછ્યું કે કદાચ કોઈના દ્વાર ઉપર નહર હોય, અને તે તેમાં પાંચ વખત સ્નાન કરે. તો શું તેના શરીર ઉપર મેલ બાકી રહેશે ? લોકોએ કહ્યું નહિ. આપે ફરમાવ્યું કે આવીજ મિશાલ પાંચે નમાઝોની છે કે જેની મારફતે અલ્લાહ ગુનાહને માફ કરી દે છે.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઉદ રહીં વર્ણુન કરે છે કે મેં રસુલે પાક સલોને પુછ્યું કે અલ્લાહને કયો કામ વધુ પસંદ છે. ફરમાવ્યું નમાઝ.

અબ્દુલ્લાહ બિન શકીક રહીં ફરમાવે છે કે સાહબા રહીં આમાલમાં નમાઝ છોડવાને કુદ્દ સમજતા હતા.

આજ કાલ તોએ નમાઝમાં ઘણીજ ગફલત કરે છે. નમાઝ છોડવા માટે તેમને ઘણા બહાના મળી જાય છે, કિંતુ તેઓ જાણતી નથી કે કયામતના દિવસે સૌથી પ્રથમ નમાઝ સબંધે પુછવામાં આવશે.

સહાબીયાત રહીં નમાઝના અત્યંત પાબંદ હતાં, અને સર્વે કામોથી વધુ નમાઝ ને જરૂરી સમજતાં હતાં. આપણે ફરજ નમાઝોની પણ આટલી પાબંદી કરતાં નથી, કે જેટલા તેઓ સુન્નતો અને નફીલોનો ખ્યાલ રાખતાં હતાં.

બીબી આયશા રહીંનો હુજરો મસ્જીદે નખતી સાથે જોડાયલો હતો. જ્યારે રસુલે પાક સલ્વ મસ્જીદમાં નમાઝ પઢાવતાં, ત્યારે તેઓ પોતાના હુજરામાંથી તેનું અનુકરણ કરતાં હતાં.

બીબી ઉમ્મે હુબાબા રહીંએ રસુલે પાક સલ્વથી સાંભળ્યું હતું કે જે માણસ દરરોજ બાર (૧૨) રકાત નક્લ પઢશે. અલ્લાહ પાક તેના માટે જન્નતમાં ઘર બનાવશે. તેઓ આ નક્લને અત્યંત પાબંદી સાથે પઢતાં હતાં.

બીબી ખુલા બિન્તે હકીમ રહીં દિવસે તો રોઝો રાખતાં અને રાત્રે ઈબાદત કરતાં હતાં.

બીબી આયશા રહીં અશરાફ*ની નમાઝ બરાબર પાબંદી સાથે પઢતાં હતાં. જો કે રસુલે પાક સલ્વે આ નમાઝને આખી વયમાં માત્ર એકજવાર પઢી હતી.

બીબી આયશા રહીં તહજ્જુદની નમાઝ રસુલે પાક સલ્વની સાથે અદા કરતાં હતાં, અને કદિ તો આખી આખી રાત રસુલે પાક સલ્વની સાથે નક્લો પઢતાં હતાં. ઝકાત અને ખેરાત.

માલ એકઠું કરવામાં સ્ત્રીઓ ઘણીજ પ્રખ્યાત છે. ઘરેણું બનાવવાનો શોખ તેમની અંદર હદ ઉપરાંત હોય.

* તે નમાઝ કે જે સુર્ય નિકળ્યા પછી પઢવામાં આવે છે.

છે. પરંતુ ઘણી થોડી સ્ત્રીઓ એવી નિકળશે કે જેઓ રૂપિયા અને ઘરેણાંની ઝકાત આપતી હશે. મુસલમાનોમાં અત્યંત થોડા એવા કુટુંબો દ્રષ્ટિગોચર થશે, કે જ્યાં અઘ્લાહ અને રસુલ સલોને પ્રસન્ન કરવા માટે ખેરાત કરવામાં આવતી હોય. પરંતુ સહાબીયાત રહીં દરેક કામમાં અઘ્લાહ અને તેના રસુલ સલોની ખુશી શોધતાં, અને દરેક રીતે પેતાની આખરત સુધારવાના પ્રયત્નો કરતાં હતાં. ખુદા અને રસુલ સલોના હુકમો આગળ માલની કશી વિસાત ગણવામાં આવતી નહોતી. કુર્આન શરીફમાં છે કે:-

“જે લોકો ચાંદી અને સોનું એકઠું કરે છે, અને તેને ખુદાના માર્ગમાં ખર્ચ કરતા નથી. કહી દો કે તેમના માટે સખત અજાબ છે.”

બીજી જગ્યાએ છે કે:-“જે લોકો ઈમાન લાવ્યા અને સુકૃત્યો (પણ) કર્યા, અને નમાઝ પઢતા તથા ઝકાત આપતા રહ્યાં. તેઓને તેમના પરવરદિગારને ત્યાં સવાબ મળશે, અને તેમને કોઈ પ્રકારનો ભય રહેશે નહિં, અને તેઓ ઉદાસ પણ થશે નહિ.”

ત્રીજી જગ્યાએ ફરમાવ્યું છે કે:-“લોકો! જ્યાં સુધી (ખુદાના માર્ગમાં તે વસ્તુઓમાંથી) ખર્ચ ન કરશો કે જે તમને બહાલી છે. નેકીના (દરજા) ઉપર કદાપી પણ

પહોંચી શકશે નહિ. અને કોઈ પણ વસ્તુ તમે ખર્ચ કરે, તે અદ્વાહ જાણે છે.”

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઉદ રહીં વર્ણન કરે છે કે રસુલે પાક સલ્વંએ ફરમાવ્યું છે કે જે માણસ માલ-દાર થઈને માલની ઝકાત આપતો નથી, કયામતના દિવસે તે દોલત સર્પ બનાવીને તેના ગળામાં નાખવામાં આવશે.

હઝરત અબુ હુરૈરા રહીં ફરમાવે છે કે હઝરત રસુલે પાક સલ્વં એ ફરમાવ્યું છે કે જે માણસ સોના ચાંદીનો માલીક છે, અને તેની ઝકાત ન આપે તો કયામતના દિવસે તેના માટે અગ્નીની તખ્તીઓ બનાવવામાં આવશે, અને તેઓને દોઝખની અગ્નીમાં ગરમ કરવામાં આવશે, અને ફરી તે તખ્તીઓથી તેના પડખા, માથું અને કેડને ડામ દેવામાં આવશે.

હઝરત આયશા રહીંનું કથન છે કે જ્યારે ઝકાત આપવામાં ન આવે, અને તે માલમાં મળતી રહે તો ઝકાત તે માલને તબાહ કરી નાંખે છે.

હઝરત અબુ ઝર રહીંએ હઝરત રસુલુલ્લાહ સલ્વંને પુછ્યું કે અદ્વાહને ત્યાં ખેરાતનો શો સવાબ છે. આપે ફરમાવ્યું કે અદ્વાહને ત્યાં ખેરાતનો સવાબ અનેક ગણો વધારે છે.

એક રીવાયતમાં છે કે ખેરાત ખુદનો ગુસ્સો ઠંડો કરે છે, અને ખુરા અંજામથી બચાવે છે.

હજરત અલી કર્મ કરમાવે છે કે ખેરાત કરવામાં જલ્દી
કરે, એટલા માટે કે સદકાથી બલાઓ વધવા પામતી નથી.

એક સહાબીયા રદીઠ પોતાની એક દિકરીને રસુલે
પાક સલ્વ પાસે લઈ આવ્યાં તે છોડીએ સોનાના કંકણ
પહેર્યા હતાં. આપે કરમાવ્યું:—“શું તમે એની ઝકાત
આપો છો?”

તેઓએ કહ્યું નહિ. આપે કરમાવ્યું શું તમને એ
પસંદ છે કે એના બદલામાં કયામતના દિવસે અલ્લાહનીયાં
તેને અઝીના કંકણ પહેરાવે. તેઓએ આ સાંભળતાં વારજ
તે કંકણ કાઢીને રસુલે પાક સલ્વની આગળ નાંખી દીધાં,
અને કહ્યું કે આ અલ્લાહ અને રસુલ સલ્વના છે.

હજરત ઝયનબ રદીઠ જેઓ આપણા રસુલે પાક સલ્વ
ના પત્નિ છે. પોતાની વફાતના સમયે પૈસા ટકા કાંઈ મુક્યા
નહોતા, તેમને જે કાંઈ મળતું તે ખેરાત કરી દેતા.

હજરત બીબી આયશા રદીઠની પાસે એક પ્રસંગે
એક સહાબી આવ્યા. આપે તેમને પુછ્યું. “શું તમારી
ઓલાદ છે?” તેઓએ કહ્યું:—“નહિ.” આપ બોલ્યાં બે
કદાચ મારી પાસે દસ હજાર દિરહમ હોત તો હું તમને
આપત. અનાયાસે તેજ દિવસે સંજે હજરત મુઆવીયા રદીઠ
એ આપની સેવામાં કંઈક રકમ મોકલી. બ્યારે તે રૂપિયા

આયશા રહીંને મળ્યા, ત્યારે ફરમાવ્યું કે મને કેટલી જલ્દી અજમાવવામાં આવી. તેજ વખતે તે સહાબીને બોલાવી દશ હજાર દિરહમ આપી દીધાં. તેઓએ આ રૂપિયાથી એક દાસી ખરીદી.

હઝરત બીબી આયશા રહીંની પાસે એક પ્રસંગે અબ્દુલ્લાહ બીન ઝુબયર રહીંએ એક લાખ દિરહમ મોકલ્યા. આપે તે દિવસે રોઝો રાખ્યો હતો. હઝરત અયશા રહીંએ તેજ વખતે સઘળો માલ ખેરાત કરી દીધો. હઝરત ઉમ્મે ઝર્હુ રહીં કે જેઓ આપની દાસી છે. અરજ કરી કે કદાચ આ રૂપિયામાંથી કાંઈ ગોસ્ત ખરીદી લીધું હોત તો રોઝો ખોલવાના કામમાં આવત. આપે ફરમાવ્યું કે તમે પહેલાંથી કેમ યાદ ન અપાવ્યું ?

હઝરત બીબી અસ્માઅ રહીં એટલી બધી ખેરાત કરતાં હતાં કે તેમની પાસે કાંઈ બાકી રહેતું નહોતું. જ્યારે બીલકુલ હાથ ખાલી થઈ જતાં ત્યારે કરજ લેતાં. લોકોએ પુછ્યું કે આપ કરજ શા માટે લેો છો ? ત્યારે આપે ફરમાવ્યું કે જે મનુષ્ય અદા કરવાની નિયત રાખે છે. અલ્લાહ તેની મદદ કરે છે, હું તેની મદદને શોધું છું.

હઝરત બીબી અસ્માઅ રહીં ને પોતાની બહેન હઝરત આયશા રહીંની વફાત પછી હિસ્સામાં એક જંગલ મળ્યો હતો. પરંતુ તેઓએ તેને એક લાખ દિરહમમાં વેચી.

નાંખ્યો. અને બધા રૂપિયા પોતાના સગા સંબંધીઓમાં
બહેંચી દીધા.

હઝરત ઝયનબ રહીંના પતિ હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઇબ્ને
મસઉદ ઘણાંજ ગરીબ હતા, એઓ એક હુન્નર જાણતાં
હતાં. તેની મારફતે પોતાના પતિરાજની સેવા કરતાં હતાં,
અને બાળકોનું પણ પાલણુ પોષણ પણ કરતાં હતાં. પરંતુ
જે કમાવતાં તે સઘળું ઘરમાં ખર્ચ થઈ જતું. એટલું પણ
બચતું નહોતું કે તેઓ કોઈને કાંઈ સફા અને ખેરાત
આપી શકે.

એક દિવસ તેઓએ પોતાના પતિરાજને કહ્યું કે હું જે
કાંઈ કમાવું છું તે સઘળું તમારા અને તમારા બાળકોમાં
ખર્ચ થઈ જાય છે, હું સદકો અને ખેરાત કાંઈ પણ કરી
શક્તી નથી. તેમજ બતાવો કે એમાં મારો શો ફાયદો છે ?
તેમના પતિએ જવાબ આપ્યો કે હું તમને નુકશાન આપવા
માંગતો નથી. તમે તમારો ફાયદો વિચારો. આ જવાબ
સાંભળી હઝરત બીબી ઝયનબ રહીં હઝરત રસુલે પાક
સલ્લં પાસે ગયાં. અને કહ્યું યા રસુલુલ્લાહ સલ્લં હું
એક હુન્નર જાણું છું. મારા પતિ અત્યંત ગરીબ છે. જે
કમાઉં છું, તે સઘળું મારા પતિ અને બાળકોમાં ખર્ચ થઈ
જાય છે. જેથી હું ગરીબ અને મિસ્કીનોને ખેરાત આપી

ઝકતી નથી. એવી સ્થિતિમાં મને કાંઈ સવાળ મળે છે ?
આપે ફરમાવ્યું:-“હા.”

બીબી ઉઝમે સદ્માહ રહીં પોતે પણ ખુદાના માર્ગમાં
ખર્ચ કરતાં હતાં, અને બીબીઓને પણ નસિહત કરતાં
હતાં. એક પ્રસંગે હઝરત અબ્દુર્રહમાન બિન ઓફ રહીં
એ બીબી સદ્માહ રહીંને કહ્યું કે માતાજી ! મારી પાસે
એટલું ધન એકઠું થઈ ગયું છે કે હવે વિનાશનો ભય છે.
તેઓએ કહ્યું બેટા ખર્ચ કરો.

એક પ્રસંગે હઝરત રમુદે પાક સલંએ ઇદના
ખુશમાં સદકા અને ખેરાતની ફઝીલતોનું વર્ણન કર્યું.
તે મજલીસમાં સ્ત્રીઓ પણ મવજુદ હતી. તેઓએ પોતાના
કાનોની બાંદીઓ અને હાથોના વેઢ ઉતારી ઉતારી અદલાહના
માર્ગમાં આપી દીધાં અનાયાસે તે વખતે બીબી અસ્માઅ
રહીંની પાસે માત્ર એક લોંડી સિવાય બીબી કાંઈ નહોતું.
તેઓએ પોતાની દાસીને વેચી સઘળા રૂપિયા અદલાહના
માર્ગમાં આપી દીધા. યાદ રાખો ! આપણી માફક સહા-
બીયાત રહીં સદકો આપવામાં ઓછા વત્તાનો લેશ માત્ર
પણ ખ્યાલ કરતાં નહોતાં. બદકે તેમની પાસે જે કાંઈ હોતું
તે સઘળું માગનારને આપી દેતાં.

બીબી આયશા રહીંની પાસે એક સ્ત્રી માગવા
ઃ આવી, તેની ગોદમાં બે નાના બાળકો હતાં. તે વખતે આપની

પાસે માત્ર એકજ બજુર સિવાય કાંઈ નહોતું. આપે લેન બજુરના બે કકડા કરી બન્ને બાળકોમાં વહેંચી દીધાં. રોઝો.

મુસલમાનો ઉપર આખા વરસમાં એક માસના રોઝા ફરજ છે. કુર્આન શરીફમાં છે કે:—“મુસલમાનો ! જેવી રીતે તમારાથી પહેલાના લોકો ઉપર રોઝો રાખવો ફરજ હતો, તેવીજ રીતે તમારા ઉપર પણ ફરજ કરવામાં આવ્યો છે. જેથી તમે (ધણા ગુનાહોથી) બચો.”

રોઝાનો મહિનો અત્યંત બરકતવાળો મહિનો છે, કુર્આન શરીફ અને હદિસ શરીફમાં એની ઘણી ફઝીલતો વર્ણવામાં આવી છે.

આ મહિનામાં આપણા રસુલે પાક સલ્વની ઉપર ખુદાનો પયગામ એટલે કુર્આને કરીમ ઉતર્યો. હઝરત રસુલે પાક સલ્વ ફરમાવે છે કે રમઝાન મહિનામાં શયતાનોને કેદ કરવામાં આવે છે, દોઝખના દરવાજા બંદ કરી દેવામાં આવે છે અને જન્નતના દ્વાર ઉઘાડવામાં આવે છે. એવીજ રીતે હઝરત રસુલે પાક સલ્વએ રોઝા રાખનારને ઘણી મોટી મોટી ખુશ ખબરીઓ સંભળાવી છે. આપે ફરમાવ્યું કે જન્નતના આઠ બારણા છે. તેમાંથી એક દરવાજાનું નામ “રયાન” છે તે દરવાજામાંથી માત્ર રોઝા રાખનાર સિવાય બીજા કોઈ પણ પ્રવેશ કરી શકશે નહિ. બીજા બારણાઓ

આપે ફરમાવ્યું છે કે અહીંહ તઆલા ફરમાવે છે કે રોઝો મારા માટે છે, અને હુંજ તેનો બદલો આપીશ.

આ ફઝીલતો અને બરકતો હોવા છતાં પણ અફસોસ છે કે કેટલીક સ્ત્રીઓ રોઝો રાખતી નથી, અને કેટલાક મકાનોમાં તો રમઝાન શરીફનો આખો મહિનો વીતી જાય છે. પરંતુ રોઝો રાખવાનો ખ્યાલ સુદ્ધાં પણ આવતો નથી. સહાબીયાત રદીઠ રમઝાન શરીફના રોઝા ઉપરાંત નફલી રોઝા પણ છોડતાં નહોતાં. બદકે કેટ કેટલીઓએ તો આખી આખી વયના રોઝા રાખ્યા છે.

હઝરત રસુલે પાક સલ્વની પત્નિ હઝરત બીબી ઉમ્મે સદમાહ રદીઠ મહિનાના ત્રણ વાર એટલે સોમવાર, શુક્રવાર અને શુક્રવારનો રોઝો રાખતાં હતાં

હઝરત રસુલે પાક સલ્વની બીજી પત્નિ હઝરત બીબી હફ્સાહ રદીઠએ છેલ્લા દસ સુધી રોઝાઓ છોડાયા નહોતા.

હઝરત અબુ ઉમામાહ રદીઠએ કેટલીકવાર હઝરત રસુલે પાક સલ્વને અરઝ કરી કે મારા માટે શહાદતની દુઆ કરો કે હું અલ્લાહના માર્ગમાં કામ લાગું. આપે દરેક વખતે તેમના માટે સલામતીની દુઆ કરી છેવટે એક પ્રસંગે હઝરત અબુ ઉમામાહ રદીઠએ અરઝ કરી કે મને કોઈ એવો કામ બતાવો કે તેમાં અહીંહ મને ફાયદો આપે. આપે ફરમાવ્યું કે રોઝા રાખ્યા કરો. હઝરત અબુ ઉમામાહ

રહીંએ એ હુકમ પછી કોઈ રોઝો છોડયો નહોતો. તેઓ દરરોજ રોઝા રાખતા હતા, અને આ નેક કામમાં તેમની પત્નિ અને તેમનો નોકર પણ ખુશીથી આપનો સાથ આપતા હતા. એટલે સુધી કે, આ મકાન રોઝદારોના કુટુંબ તરીકે પ્રખ્યાત થઈ ગયો. અનાયાસે તેમના મકાન માંથી ધુમાડો નિકળતો ત્યારે લોકો કહેતા કે હઝરત અબુ ઉમામાહ રહીંના ઘેર કોઈ મેહમાન આંચો હશે.

હજ.

એમ તો હજ માલદારો અને દોલતમંદો ઉપર ફરજ છે. ઇસ્લામે ગરીબો અને સુફલીસો ઉપર એની પાળંદી નાંખી નથી. પરંતુ આટલી સરળતા હોવા છતાં પણ જ્યારે અમે સ્ત્રી વર્ગ ઉપર દ્રષ્ટિ નાંખીએ છીએ ત્યારે ઘણી ઓછી સ્ત્રીઓ એવી દેખાય છે કે જેમના દિલમાં આ ફરજ અદા કરવાની ધગશ મવજુદ હોય. માલ અને દવલત એકઠી કરવામાં અને જાત જાતના ઘરેણાં ખનાવવામાં સ્ત્રી વર્ગ સૌથી આગળ છે.

ખીખી આયશા રહીંએ હઝરત રસુલે પાક સલો થી જેહાદ (લડાઈ) ની આજ્ઞા માંગી, ત્યારે આપે ફરમાવ્યું કે તમારો જેહાદ હજ છે.

હઝરત અબુ હુરેરા રહીં વર્ણન કરે છે કે રસુલે પાક સલોએ ફરમાવ્યું છે કે જેણે અદલાહ માટે હજ

કરી અને હજના કાયદા કાનુનોની પુરે પુરી પાળાંદો કરી તેના સઘળા ગુનાહ માફ થઈ જાય છે, અને તે ગુનાહોથી એવો પાક અને સાફ થઈ જાય છે કે જેવો બાળક પોતાની માતાના પેટથી નિર્દોષ જન્મે છે. હજની ફઝીલતો અને સવાબને પામ કરવા માટે સહાબીયાત રદીઠ ઘણાંજ વ્યાકુળ રહેતા હતાં, અને તેઓ આ બરકતવાળા ફરજને પોતાના અપંગ સગા સબંધીઓ તરફથી પણ પોતે અઢા કરતાં હતાં. કેટલીક સહાબીયાત રદીઠ એ તો આખી આખી વય હજ છોડી નથી.

બીબી આયશા રદીઠ લગભગ આખી વય હજ અઢા કરતાં રહ્યાં, અને તેઓએ આ ફરજને કઠિ મુક્યો નથી.

ખાનદાને ખસઅમની એક બીબીએ હઝરત રસુલે પાક સલ્વંથી અરઝ કરી કે અલ્લાહ પાકે પોતાના બંદાઓ ઉપર હજ ફરજ કરી છે. મારા પિતાજી એટલા વૃદ્ધ છે કે તેઓ આ ફરજને સવારી ઉપર પણ સ્વાર થઈને અઢા કરી શકતા નથી. શું હું તેમની તરફથી હજ કરી શકું છું ? આપે ફરમાવ્યું:— “ હા, ”

હજની સફરમાં એક બીબીએ પોતાનો બાળક હઝરત રસુલે પાક સલ્વંને દેખાડ્યો, અને પુછ્યું શું એનો હજ અર્થ શકે છે ? આપે ફરમાવ્યું:—“ હા ” અને તેનો સવાબ તમને મળશે.

મુનિતિ.

મુનિતિ નામ છે સારી ટેવો તથા સારી ખસલતોનું. હજરત રસુલે પાક સલોની શાનમાં અલ્લાહ પાકે એમ ફરમાવ્યું છે કે:—“એશક, તમારા માટે રસુલુલ્લાહ સલોની જાતમાં ઉત્તમ નમુનાની વાતો છે”

ખીજી જગ્યાએ ફરમાવ્યું છે કે:—“એશક, આપ મહાન ખુદક (નિતિમાન) ઉપર છે.”

એક માણસે રસુલે પાક સલોને પુછ્યું કે અલ્લાહ પાકે જે કાંઈ અનુબંધને આપ્યું છે. તેમાં શ્રેષ્ઠ વસ્તુ કયું છે? આપે ફરમાવ્યું કે સારી ટેવો.

જે નેક પુરુષ અને નેક બીબી એટલે સહાબા રહીં અને સહાબીયાત રહીં હજરત રસુલે પાક સલો ઉપર ઇમાન લાવ્યાં અને આપના હુકમ ઉપર ચાલ્યાં, અને તેઓએ પોતાની ટેવોને હજરત રસુલે પાક સલોની ટેવો મુજબ બનાવી. શું આપણા માટે એથી વધુ ઉત્તમ કોઈ બીજો નમુનો હોઈ શકે છે?

ઠંડાદી ખાનુઓ, અને બાળાઓ ! હવે તમે તમોને મુનિતિના કેટલાક દિલ્લચરૂપ નમુના સહાબીયાત રહીંના સાચા બનાવોમાંથી સંભળાવીએ છીએ, અને જે સારી સારી ટેવો કે જેને તેઓએ રસુલે પાક સલોથી શીખી છે. વર્ણન કરીએ છીએ. જેથી તમે પણ તમારી જીંદગીમાં

પોતાના વિચારોમાં અને પોતાની ટેવોમાં તે બુદ્ધિર્ગં બીબીઓની રીતો મુજબ ચાલવા માટે પ્રયત્ન કરે. જેઓએ હઝરત રસુલે પાક સલ્વનું અનુકરણ કરી પોતાને આખી દુનિયા માટે ઉત્તમ નમુનો બનાવ્યો.

શરમ અને હયા.

શરમ અને હયા ઇમાનનો ભાગ છે. ખાસ કરી સ્ત્રીઓનું તે સાચું આભુષણ છે. હઝરત રસુલે પાક સલ્વે ફરમાવે છે કે:—“હયા અને ઇમાન ઉભય એકમેક સાથે સંકળાયેલી વસ્તુઓ છે. જ્યારે બન્નેમાંથી એકને ઉઠાવી લેવામાં આવે તો બીજી વસ્તુ પોતાની મેળેજ ઉઠી જશે.”

બીજી રીવાયતોમાં છે કે હયા ઇમાનની ડાળી છે. જોવામાં આવે છે કે અન્યની દેખા દેખી આપણી માતાઓ અને ખડેનોએ પણ હવે તે રીતીઓ અખત્યાર કરી છે કે જે આપણી શરીર બીબીઓ માટે શોભાસ્પદ નથી. લીખાસ પહેરે છે તો એવો કે જેમાં આખું શરીર લપકાદાર દેખાય છે. એ રીત અને રીવાજ હઝરત રસુલે પાક સલ્વે પસંદ કરતાં નહોતાં. સહાબીયાત રહીને એના પ્રત્યે અત્યંત ઘૃણા હતી.

આગળના એહવાલને વિચાર પુર્વક વાંચી જુઓ કે સહાબીયાત રહીંમાં શરમ કેટલી હદ પર્યંત હતી. એ

સાચા બનાવેા તમને બતાવશે કે મુસલમાન બીબીઓ માટે આ સફળુષ કેટલું આવશ્યક છે.

બીબી આયશા રહીં લિબાસમાં શરીરતનો અત્યંત ખ્યાલ રાખતાં હતાં, એક પ્રસંગે તેમની ભત્રીજી હઝરત હફ્સા રહીં ઝીણું ઓઢણું ઓઢી તેમની સામે આવ્યાં. બીબી આયશા રહીંએ જોતાંજવાર ક્રોધમાં આવી તે ઓઢણાંને ફાડી નાખ્યું. અને ફરમાવ્યું કે શું તમે બાણતા નથી કે અદ્દાહ પાકે સુરએ નુરમાં સીઓ માટે કેવા હુકમો ઉતાર્યા છે. ત્યાર પછી તેમને એક બડા વસ્ત્રનું ઓઢણું મંગાવીને ઓઢાવ્યું.

બીબી આયશા રહીંએ એક વખતે એક ઘરમાં મેહ-માન તરીકે ઉતર્યા. ઘરવાળાની યુવાન બાળાઓને જોઈ કે તેઓ ઓઢણું ઓઢયા વગર નમાઝ પઢી રહી હતી. આપે તેઓને સખાઈ સાથે અટકાવતાં કહ્યું કે હવે પછી કોઈ છોડી ચાદર ઓઢયા વગર નમાઝ પઢે નહિં.

બીબી આયશા રહીંની પાસે એક પ્રસંગે શામના સુલકથી કેટલીક સીઓ આવ્યાં. તે દેશમાં એ દસ્તુર હતો કે સીઓ હમામ (સ્નાનાગૃહ) માં નમ્ર સ્નાત્ત કરવી હતી. આપે ફરમાવ્યું. તમે તેજ સીઓ છો કે જેઓ હમામમાં જાય છે. રસુલે પાક સલ્વએ ફરમાવ્યું છે કે જે સી ઘરની

જહાર વસો ઉતારે છે, તે ખુદાના કોપમાં જરાએ અટકાયત બાકી રાખતી નથી.

બીબી આયશા રહીં એટલાં બધાં શરમાળ હતાં કે જ્યારે હઝરત ઉમર રહીંની વક્તવનો સમય નજીક આવ્યો. ત્યારે નઝઅ (અંત ઘડી) ના વખતે તેઓએ પોતાના પુત્ર હઝરત અબ્દુલ્લાહ રહીંને બીબી આયશા રહીંની પાસે મોકલ્યા, અને પોતાની ઈચ્છા દર્શાવી કે તેઓ પોતાના હુજરામાં મને હઝરત રસુલે પાક સલ્વના અર્થે દિહન દફન થવાની આજ્ઞા આપે. બીબી આયશા રહીંએ ફરમાવ્યું જો કે આ જગ્યા તો મેં મારા માટે રાખી છે, પરંતુ હું ખુશીથી હઝરત ઉમર રહીંના માટે આની રજા આપું છું. જ્યારે હઝરત ઉમર રહીં હઝરત આયશા રહીંના હુજરે મુબારકમાં દફન થયાં, ત્યાર પછી હઝરત આયશા રહીં રસુલે પાક સલ્વના મઝારે મુબારક ઉપર કદિ પણ વગર પરદે આવ્યાં નહોતાં.

હઝરત આયશા રહીંને મરદાને એટલી દદ પર્યંત ખ્યાલ હતો કે એક વખતે તેમની પાસે એક બુઝુર્ગ હઝરત ઇસ્હાક તાબર્હ રહીં (જેઓ આંધળા હતાં) આવ્યા, અને તેઓ તેમનાથી સંતાવા લાગ્યાં. હઝરત ઇસ્હાક રહીંએ કહ્યું કે આપ મારાથી પરદો કેમ કરો છો ? હું તો આપને જોઈ

શકતો નથી. ત્યારે આપે ફરમાવ્યું કે તમે મને જોઈ શકતા નથી, પણ હું તો તમને જોઈ શકું છું.

રસુલે પાક સલોની સાહબઝાદી બીબી ફાતમા રહીં પણ અત્યંત શરમાળ હતાં. જ્યારે આપની વક્ષાતનાં સમય આવ્યો ત્યારે આપે હઝરત અસ્માઅ રહીંને કહ્યું, મને એ પસંદ નથી કે પુરૂષોની પેઠે સ્ત્રીઓનો જનાઝો ખુદી કબ્ર પર્યંત જાય. એમાં સ્ત્રીઓની બેપરદગી થાય છે, એ વાત મને સારી જણાતી નથી, ને મને કોઈ પણ પ્રકારે ઠીક લાગતી નથી. હઝરત અસ્માઅ રહીં બોલ્યાં કે મેં હબશના દેશમાં એક ઉત્તમ રીવાજ જોયો છે. આમ કહી અબુરની કેટલીક ડાળીઓ મંગાવી. અને તેના ઉપર વસ્ત્ર વીંટાડ્યું. જેથી પરદા જેવો આકાર થઈ ગયો. બીબી ફાતમા રહીં ઘણાજ ખુશ થયાં, અને ફરમાવ્યું કે એ કાયદો ઘણાજ સારો છે. બીબી ફાતમા રહીંની વક્ષાત પછી તેમનો જનાઝો હઝરત અસ્માઅ રહીંએ બતાવેલ કાયદા મુજબ ઉઠાવવામાં આવ્યો.

ગીબત અને નિંદા

ગીબતનો રોગ આજ કાલ સામાન્ય જોવામાં આવે છે. ખાસ કરી સ્ત્રીઓમાં આ વધુ જોવામાં આવે છે, જ્યાં ચાર સ્ત્રી મળી કે તેઓએ આની ગીબત અને તેની ખુરાઈ કરવી શરૂ કરી લીધી. કોઈને ખુરં કહેવામાં તેમને કાંઈ લય હોતાજ નથી. તેઓ વગર રોકે ટોકે જે કાંઈ જલ ઉપર આવે છે તે

કહેતી ચાલી જાય છે. ગીળત અને ખુરાઈને તેઓએ પોતાની ટેવ બતાવી લીધી છે. તેઓ આ બાબતમાં ખુદા અને રસુલે ખુદા સલ્વથી બિદકુલ ડરતી નથી. આ ટેવ એટલી બધી ખરાબ છે કે તેના લીધે મોટા મોટા ખાનદાનોમાં કલેશ ઉત્પન્ન થવા પામે છે, એક બીજાના અંતરમાં નફરત (ઘુણ) પેસી જાય છે, અને આવી ટેવોવાળો માણસ ઘણીજ જગ્ગી લોકોમાં હલકો પડી જાય છે. કુર્આને શરીફમાં છે કે:—

“મુસલમાનો ! લોકો પ્રત્યે અતિવ્યશંકા લાવવાથી બચતા રહો, કેમકે કેટલીક કુશંકા ગુનાહમાં દાખિલ થાય છે. અને એક બીજાના દુર્ગુણોની શોધમાં ન રહો. અને ન તમારા-માંથી એક બીજાને પીઠ પાછળ ખુરો કહો. શું તમારામાંથી કોઈ એ વાતને મંજૂર કરશે કે પોતાના મરણ પામેલા ભાઈના ગોસ્તને ખાય. એ તો તમને મંજૂર નથી. (ત્યારે ગીળત કેવી રીતે મંજૂર હોય ? કે એ પણ એક પ્રકારનું મુરદાર ખાણું છે.) અને અલ્લાહથી ડરો. બેશક, અલ્લાહ તવબાને-કબુલ કરનાર અને રહીમ છે.”

એક સહાળીએ રસુલે પાક સલ્વને પુછ્યું કે કઈ વસ્તુ મારા માટે વધુ લયાનક છે, જેમાં પરોવાયાથી આપ ડરો છો. આપે પોતાની જીભ પકડી અને ફરમાવ્યું કે આની ખુરાઈથી.

હજરત ઈબ્ને અબ્બાસ રહીં વર્ણુન કરે છે કે જે માણસો કે જેઓ રોજદાર હતા. રસુલે પાક સલ્વની સમક્ષ ઓહર અથવા અસરની નમાઝ પઢી. જ્યારે તેઓ નમાઝ પઢી ચુક્યા, ત્યારે રસુલે પાક સલ્વએ તે બન્ને કહ્યું કે તમારો વુજુ અને નમાઝને ફરીથી અદા કરો. તેઓએ પુછ્યુ:-“કેમ? યા રસુલુલ્લાહ.” આપે ફરમાવ્યું કે તમોએ ફત્તાણાં ફત્તાણાં માણસની ગીબત કરી છે. સહાબીયાત રહીંની મજલિસો એવી વાતોથી સદાંતર પવિત્ર રહેતી હતી, તેમની મજલિસોમાં અદ્દાહ અને રસુલે પાક સલ્વના ઝીક સિવાય કાંઈ થતુંજ નહોતું. તેઓ પોતાનો બધો વખત શરીઅતના મસઅલાઓને માલમ કરવામાં અને તેના ઉપર અમલ કરવામાં વીતાડી દેતાં હતાં. કદાચ અનાયાસે કોઈની યુરાઈ થઈ જતી તો કોઈને કોઈ અટકાવી દેતાં, અને ગીબતની વાતોને સત્વર અટકાવી દેવામાં આવતી.

એક પ્રસંગે બીબી આયશા રહીંએ હજરત બીબી સફિયાહ રહીંને ઠીગણાં કહી દીધાં. જે કે હજરત સફિયાહ રહીંનો કદ નાનોજ હતો. પરંતુ એના ઉપર રસુલે પાક સલ્વએ ફરમાવ્યું કે:-હે આયશા રહીં તમે આ વખતે એવી વાત કહી કે કદાચ તેને સમુદ્રમાં નાખવામાં આવે તો તે પણ મેલું થઈ જાય.”

એક પતિની બે પત્નિઓમાં પરસ્પર જેટલો દ્રેષ અને મતભેદ રહે છે, અને તેઓ એક બીજાની બુરાઈઓ ઉપર જેટલી દિલેરી અને વગર લગામની હોય છે. તેની મિશાલો આપણને ઘણી મળશે. કદાચ કમનસીબે પતિના પુછવાથી એક પત્નિએ બીજીની બુરાઈનો પ્રસંગ મળી જાય તો તે પતિ સમક્ષ બુરાઈઓના દફતરોના તફતર ખોલી દે છે, અને તેને પોતાનું સદ્માન્ય માને છે. પરંતુ હજારત રસુલે પાક સલ્વોની બીબીઓ (પત્નિઓ) આથી બચતાં હતાં.

આપણા રસુલે પાક સલ્વોએ પોતાની બીજી પત્નિ હજરત બીબી અયનબ રહીંને પુછ્યું કે આયશા રહીંના સબંધે તમારો શો મત છે, અને તેઓ કેવાં છે? હજરત અયનબ રહીંએ ઉત્તર આપ્યો કે તેમનામાં હું ભલાઈ સિવાય બીજું કંઈ જાણતી નથી.

બીબી આયશા રહીં કોઈ કારણસર હજરત હિસ્સાન રહીંથી નારાજ હતાં, આ નારાજીને જોઈ બીબી આયશા રહીંના કેટલાક સબંધીઓએ હજરત હિસ્સાન રહીંને ખરાબ કહેવા ઈચ્છ્યું. આપે પોતાના સબંધીઓને અત્યંત સખ્તાઈ સાથે અટકાવ્યાં, અને ફરમાવ્યું કે હિસ્સાન રહીં ને ખરાબ ન કહો. એઓ રસુલે પાક સલ્વોના તરફથી મુશરીફ કવિઓને જડબાં તોડ જવાબ આપતાં હતાં.

સપ્ત.

મનુષ્યના ઉપર અનેક પ્રકારની સ્થિતિઓ આવે છે. કદિ તે પોતાની સફળતા ઉપર ખુશ થાય છે, અને કદિ મુશ્મીગતો તેને ચુરે ચુરા કરી દે છે. ઘણી વખતે જોવામાં આવ્યો છે કે વિપત્તીઓ અને પરેશાનીઓમાં લોકોના મુખમાંથી અસંગત શબ્દો નિકળી જાય છે. ખાસ કરી સ્ત્રીઓ મુશ્મીગતના વખતે એવી બેહુદી વાતો મોઢાથી કાઢે છે કે કદાચ તેના અર્થ ઉપર વિચાર કરવામાં આવે તો તે શબ્દો કુદ્દમાં દાખિલ થાય છે.

વિપત્તીઓના સમયે દરેક માણસની દુરઝ છે કે તે સપ્ત (ધીરજ) અને શુક સાથે કામ લે. કોઈ શબ્દ મોઢાથી એવા ન કાઢે જેથી અહ્લોક પાક નારાજ થાય. ઘણી જગ્યાએ જોવામાં આવ્યું છે કે જ્યારે કોઈનું બહાલું મરણ પામે છે. અથવા કોઈ સખાંધીનું મૃત્યુ થાય છે, ત્યારે તે ઘરની સ્ત્રીઓ પોતાના વસ્ત્રો ફાડી નાખે છે, પોતાના વાળોને પીંજે છે, પોતાની છાતી કુટે છે અને કેટલાક પ્રસંગે તો એટલે હદ સુધી થવા પામે છે કે તેમના મોઢાથી અત્યંત તોછડી વાતો નિકળે છે, મહિનાઓ પર્યાંત મુરહાની કબર ઉપર જઈને રડે કુટે છે. કુર્આન શરીફમાં છે કે:-

“મુસલમાનો ! (નમારા ઉપર કોઈ પણ પ્રકારની વિપત્તી પડે તો તેના મુશ્મીગતમાં) સપ્ત અંત નમાઝની સહાય દ્યો. બેશક, અહ્લોક સપ્ત કરનારનો સાથી છે.”

હઝરત રસુલે પાક સલ૦ ફરમાવે છે કે જ્યારે કોઈનું બાળક મરણ પામે છે, ત્યારે અલ્લાહ પાક ફરિશ્તાઓને કહે છે કે તમે મારા બંદાની રૂહ (આત્મા) કબજ કરી. ફરિશ્તાઓએ અરજ કરે છે:—“હા.” ફરી અલ્લાહ પાક ફરમાવે છે કે તમે તેના પિતાની અંતરની ખુશી છીનવી લીધી છે. ફરિશ્તાઓ કહે છે:—“હા” ફરી અલ્લાહ પાક પુછે છે કે મારા બંદાએ (એટલે બાળકના પિતાએ) શું કહ્યું? ફરિશ્તાઓ અરજ કરે છે કે તે બંદાએ તમારી તારીફ કરી, અને “ઇન્ના લીલ્લાહે વ ઇન્ના ઇલયહે રાજેઉન” (અમે અલ્લાહના છીએ, અને અમે તેની તરફ પાછા ફરનારા છીએ.) પઢ્યો. ફરી અલ્લાહ પાક ફરિશ્તાઓને હુકમ આપે છે કે મારા બંદા માટે જન્મતમાં એક (સારો) મકાન બનાવો.

એક બીજી હદિસમાં છે કે હઝરત રસુલે પાક સલ૦ એ રૂદન કરનાર પુરૂષ અને રૂદન કરનારી સ્ત્રી ઉપર લાનત કરી છે.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઉદ રહી૦ વર્ણન કરે છે કે હઝરત રસુલે પાક સલ૦એ ફરમાવ્યું છે કે તે માણસ અમારી રીત ઉપર નથી કે જેણે પોતાના ગાલો ઉપર લપડાકો મારી પોતાના પાલવને ફાડ્યું અને અજ્ઞાનતાના જમાના જેવા બુમ બરાડાઓ પાડ્યા. (એટલે આમ કહ્યું કે હાય ગજબ, હાય ઝુલમ અને હાય મુસીબત.)

હઝરત અનસ રહીં ખ્યાન કરે છે કે એક વખતે હઝરત રસુલે પાક સલ્લં એક કબર પાસેથી નિકળ્યા. તો બેયું કે એક સ્ત્રી કબરની પાસે બેઠી રૂદન કરે છે. આપે તે સ્ત્રીને કહ્યું કે અલ્લાહથી ડરો અને સખ્ર કરો. ત્યારે તે સ્ત્રીએ કહ્યું જાવ, તમારા ઉપર મારા જેવી મુસીબત પડી નથી. તેણીએ હઝરત રસુલે પાક સલ્લંને ઓળખ્યા નહોતા. જ્યારે હઝરત રસુલે પાક સલ્લં તશરીફ લઈ ગયા, ત્યારે લોકોએ તેણીને કહ્યું કે તે તો રસુલ પાક સલ્લં હતાં. તે દોડતી દોડતી હઝરત રસુલે પાક સલ્લંના દરબારમાં હાજર થઈ અને કહ્યું કે મેં આપને ઓળખ્યા નહોતાં, રસુલે પાક સલ્લંએ ફરમાવ્યું કે સખ્રનો સવાબ તો મુસીબતના આરંભમાં જ છે. સહાબીયાત રહીં મોટી મોટી વિપત્તીઓ ઉપર સખ્ર કરતાં હતાં, અને એક શબ્દ પણ શરીઅત વિરુદ્ધ તેમના મોઢાથી કદિ નિકળતો નહોતો. તેઓ દરેક સ્થિતિમાં અલ્લાહ પાક ઉપર વિશ્વાસ રાખતાં હતાં. સખ્ર અને શુકના સવાબને હાથથી જવા દેતાં નહોતાં.

બીબી અસ્માઅ રહીં બિન્ને અમિસના પુત્રને જ્યારે નિસરમાં શહિદ કરી નાખવામાં આવ્યા, અને ઝાલીમોએ તેમના શબની બેહુરમતી કરી ત્યારે એથી વધુ તકલીફ દાયક ખબર બીબી અસ્માઅ રહીં માટે બીજી કંઈ હોઈ શકે છે ? પરંતુ તેઓએ આ ખબર સખ્ર અને શુક સાથે

સાંભળી અને જનમાઝ પાથરી નમાઝમાં લીન થઈ ગયાં.
 ઓહદની લડાઈમાં રસુલે પાક સલ્વના કાકા હઝરત હમ-
 ઝાહ રહીં શહિદ થયાં. કાફરોએ તેમની લાશની સાથે
 અત્યંત ખરાબ વર્તન ચલાવ્યું. નાક અને કાન કાપી નાખ્યા.
 આંખો કાઢી નાખી, કાળજીને કાઢી ફાંતો વડે ચખાવ્યું.
 તેમના જીવન સફિયાહ રહીં ભાઈના શબ ઉપર આવી રહ્યાં
 હતાં. રસુલે પાક સલ્વએ તેમને આવતાં જોઈ હઝરત ઝુબયર
 રહીંને કહ્યું:—“જુઓ ! સફિયાહ રહીં હમઝાહ રહીંની
 લાશ જોવા ન પામે. ” કેમકે લાશની સ્થિતિ એવી હતી
 કે જથી શંકા હતી કે તેને જોઈ તેઓ ધીરજ ધરશે નહિં.
 હઝરત ઝુબયર રહીં તરતજ બીબી સફિયાહ રહીંની પાસે
 આવ્યાં, અને તેમને કહ્યું કે રસુલે પાક સલ્વએ તમને
 પાછા ફરવાનો હુકમ આપ્યો છે. બીબી સફિયાહ રહીંએ
 કહ્યું કે હું જાણું છું કે મારા ભાઈના નાક, કાન કાપી નાખ્યા
 છે. અને લાશની બેહુરમતી કરવામાં આવી છે. ખુદા જાણે
 છે કે મને એ પસંદ નથી. પરંતુ જો અલ્લાહે ઇચ્છે તો હું
 ધીરજથી કામ લઈશ. હઝરત ઝુબયર રહીંએ તેમને આ
 જવાબ રસુલે પાક સલ્વની સેવામાં અરજ કરી દીધો. આ
 સાંભળી આપે બીબી સફિયાહ રહીંને લાશ પાસે
 આવવાની આજ્ઞા આપી દીધી. બીબી સફિયાહ રહીં ત્યાં
 પહોંચ્યા ત્યારે ભાઈના શરીરના કકડે કકડા જોયાં. કિંતુ
 ઈ. લી. વ. ઈ. રા. અને બક્ષીશની દુઆ સિવાય એક શબ્દ
 પણ મોઢામાંથી કાઢ્યો નહિ.

હઝરત બીબી ઉમ્મે સલિમ રહીંના બાળકને ઇન્તે કાલ થયે ત્યારે તે વખતે તેમના પતિ અબુ તલહા રહીં બહાર કામ ધંધા અથે ગયા હતા. બીબી ઉમ્મે સલિમ રહીં એ બાળકને નહવડાવી અને કદનાવીને એ; બાબુએ રાખી દીધા અને લોકોને કહી દીધું કે અબુ તલહાને આ વાતની ખબર ન કરે. રાત્રે અબુ તલહા રહીં આવ્યાં, બાળક જો કે બિમાર હતો, આવતાં વાતજ પત્નિને પુછ્યું કે અબુ ઉમરે રહીંને કેમ છે ? તેઓ બોલ્યાં કે પહેલાં કરતાં ઘણું સારું છે ત્યાર બાદ શાંતિ પુર્વક બાણું લાવ્યા, અને તેમને શાંતિ સાથે ખવડાવ્યું. જ્યારે સગર થઈ ત્યારે અબુ તલહા રહીં ને કહેવામાં આવ્યું કે હે અબુ તલહા રહીં કદાચ કોઈ વસ્તુ કોઇને માગેલી આપવામાં આવે, અને થોડાક દિવસો પછી તે વસ્તુનો માલીક પોતાની વસ્તુ પછી લઈ લે. તો શું તે માણસ મોટે કે જેને તેણે તે વસ્તુ આપી હતી, અટકાવી રાખવાનો કોઈ હક્ક છે ?

અબુ તલહા રહીંએ કહ્યું નહિં.

બોલ્યાં તમારે બાળક બુદ્ધિએ આપેલ અમાનત હતો, તેના ઉપર સખ્ર કરો, અબુ તલહા રહીંએ ઇજ્જા લીધાએ વ ઇજ્જા ઇલ્યહે રાજેઉન પદીને સહન કર્યું.

ઓહદની લડાઈથી જ્યારે રસુલે પાક સલો પાછા ફર્યા, ત્યારે સઘળી સહાબીયાત રહીંએ પોત પોતાના બહાલાઓ

અને સળંધીઓનો હાલ પુછવા અર્થે આવ્યાં. તેમાં બીબી હમના રહીં બિન્તે જજસ પણ હતાં, હઝરત રસુલે પાક સલ્લંએ તેમને કહ્યું કે તમારા લાઈ શહિદ થઈ ગયાં, સપ્ર કરો. તેઓએ ઈન્ના લીલ્લાહે વ ઈન્ના ઈલયહે રાન્નેઉન પઢયો અને તેમની બક્ષીશ માટે દુઆ કરી. ફરી આપે ફરમાવ્યું કે હે હમના રહીં તમારા મામા હઝરત હમઝાહ રહીં પણ શહિદ થયાં, તેમના ઉપર પણ સપ્ર કરો. તેના ઉપર પણ તેઓએ ઈન્ના લીલ્લાહે વ ઈન્ના ઈલયહે રાન્નેઉન પઢયો, અને શાંત થઈ ગયાં.

સ્વાભિમાન.

આજ કાલ આ રોગ સામાન્ય છે કે આપણે અન્યથી પોતાની પ્રસંશા સાંભળી ખુશ થઈએ છીએ. અને ઈચ્છીએ છીએ કે લોકો આપણી પ્રસંશા કરે. જે કે રસુલે પાક સલ્લં એ ફરમાવ્યું છે કે મોઢા ઉપર પ્રસંશા કરનારના મુખમાં ધુળ ભરી દો.

પોતાની પ્રસંશા સાંભળવાથી માણસમાં બે ખરાબીઓ ઉત્પન્ન થવા પામે છે. એક તો એ કે જ્યારે લોકો તેના સારા કામોને અતિશયોક્તિ પુર્વક વર્ણન કરે છે, અને તેની સામે તેની પ્રસંશાના પુલ બાંધે છે. ત્યારે તે સમજે છે કે મારો આ કામ અતિ સારો હશે. ત્યારેજ તો તેની પ્રસંશા કરવામાં આવે છે. આ વિચાર આવતાં વારજ તે નેક કામોમાં સુસ્ત

પડી જાય છે. ખાજી વસ્તુ જે પોતાની પ્રસંશા સાંભળવાથી ઉત્પન્ન થઈ જાય છે, જે અત્યંત ખરાબ છે, તે ધમંડ અને તકબ્બુર છે. એટલે મનુષ્ય પોતાને ઘણા મોટો સમજવા લાગે છે અને પોતાની સમક્ષ અન્યને નિચ ગણે છે, કુર્આન શરીફમાં છે કે:—

“અદ્દાહ કોઈ અભિમાની અને શેખી મારનારને પસંદ કરતો નથી. ”

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઉદ રહીં વર્ણુન કરે છે કે રસુલે પાક સલોએ ફરમાવ્યું છે કે તે માણસ જન્નતમાં દાખિલ થઈ શકશે નહિં. જેના અંતરમાં એક રજકણું ખરાબર તકબ્બુર હોય.

ખીખી આયશા રહીંની તે બિમારીમાં કે જેમાં આપ વક્ષત પામ્યાં. હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ રહીં મિન્નઝપુરશી અર્થે આવવાની રજા માંગી. આપ કોઈ રીતે સમજી ગયાં કે તેઓ આવી પ્રસંશા કરશે. તેથી આપ આજ્ઞા આપવામાં અચકાયાં, કિંતુ આયશા રહીંના લાણુજોએ હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ રહીંની સીફારશ કરી, ત્યારે ફરમાવ્યું કહાય તમે ઇચ્છો તો બોલાવી લ્યો. હઝરત ઇબ્ને અબ્બાસ રહીંએ આવતાં વારજ હઝરત આયશા રહીંની પ્રસંશા આરંભી દીધી. હઝરત આયશા રહીં બોલ્યાં કે અબ્બાસ રહીં મને તો માફજ રાખો. ખુદાની કસમ

(આથી તો તે સારું હતું) મને પસંદ હતું કે હું અને પચઢાજ થઈ નહોત.

ખુદાનો ડર.

કદાચ મનુષ્યના અંતરમાં અલ્લાહ પાકનો ડર ઉત્પન્ન થઈ જાય, તો તેથી ઘણી ખુશીઓ છુટી જાય છે. જ્યારે તે ગુનાહનો નિર્ણય કરે છે, ત્યારે તે ડર છે કે મને અલ્લાહ પાક જોઈ રહ્યો છે ખુદાનો ડર તેમાં અને ગુનાહોમાં આડ ખની જાય છે, કુર્આન શરીફમાં છે કે:—

“ જે માણસ અલ્લાહ અને તેના રસુલ સલ્વોનો હુકમ માને અને અલ્લાહથી ડરે તો એવાજ લોકો (છિવટે) પોતાની મુરાદ ઉપર પહોંચે છે. ”

હઝરત અબુલ્લાહ ણિન મસઉદ રહીં વર્ણન કરે છે કે હઝરત રસુલે પાક સલ્વો ફરમાવે છે કે તે મુસલમાન કે જેની આંખમાંથી અલ્લાહના ડરથી આંસુ નિકળતા હોય, ફરી તે આંસુ માંખીના માથા ખરાબર કેમ ન હોય ? અલ્લાહ પાક તેની ઉપર હોઝખની આગ હરામ કરી દેશે.

હઝરત અન્સ રહીં ફરમાવે છે કે રસુલે પાક સલ્વો એ ફરમાવ્યું છે કે કયામતના દિવસે અલ્લાહ તઆલા કહેશે કે તે માણસને હોઝખમાંથી ખહાર કાઢો, જેણે મને એક દિવસ યાદ કર્યો, અને મારાથી કોઈ જાણ્યો ડર્યો છે.

એક રીવાયતમાં છે કે રસુલે પાક સલોએ ફરમાવ્યું છે કે કદાચ તમે તે બાણતા હોત જે હું બાણ છું. તો થોડું હસ્તા અને વધુ રૂદન કરતા.

બીબી અસ્માઅ રહીં બિન્તે યઝીદ હઝરત રસુલે પાક સલોની સેવામાં હાજર રહેતાં હતાં. એક વખતે રસુલે પાક સલોએ દબબલનો કિસ્સો તેમને સંભળાવ્યો. તેઓએ આ કિસ્સો સાંભળી એટલું રૂદન કર્યું કે જેનું વર્ણન થઈ શકતું નથી. આપ ઉઠીને ખૂબ તશરૂફ લઈ ગયાં. જ્યારે અંદર પધાર્યા ત્યારે તેમને તેવીજ રીતે રૂદન કરતાં જોયાં. પુછ્યું કેમ રૂદન કરો છો ? તેઓ બોલ્યાં યા રસુલુલ્લાહ સલો અમારી તો એ સ્થિતિ છે કે લોંડી (દાસી) લોટ ચુંદવા જેસે છે, અને અમને સખ્ત બુખ લાગી જાય છે. જો કે તે સંધવાનું કામ પણ પૂરું કરતી નથી કે અમે બુખથી ટળવળી ઉઠીએ છીએ. જ્યારે દબબલના જમાનામાં દુબકાળ પડશે, ત્યારે અમે તે વખતે કેવી રીતે સખ્ત કરી શકીશું. આપે ફરમાવ્યું કે તે દિવસે તસ્ખીહ અને અદ્લાહનો જિક બુખથી બચાવશે, ફરી આપે ફરમાવ્યું કે રૂદન કરવાની કાંઈ જરૂર નથી. કદાચ હું તે વખત સુધી રહીશ તો તમારા માટે ઢાળનું કામ દઈશ અને મારા પછી પાકા મુસલમાન આ કોપથી સુરક્ષિત રહેશે.

એક વખતે બીબી આયશા રહીંગે કોઈ વાત ઉપર કસમ ખાધી. ફરી લોકોના કહેવાથી તેને તોડવી પડી આપે તેના બદલામાં ચાળીસ ગુલામ આઝાદ કરી દીધાં, પરંતુ બ્યારે કદિ આપને તે વાતનો વિચાર આવતો ત્યારે રૂદ્ધ કરતાં કરતાં તેમનો પાલવ તરબોળ થઈ જતો.

દિલેરી અને ખડાદુરી.

મનુષ્યની સારી ટેવોમાં ખડાદુરી અને દિલેરી એક ઘણો મોટો સફળુ છે. કદાચ એ સફળુ મનુષ્યમાં ન હોય ત્યારે સર્વે ટેવો તેની સમક્ષ દુર્બળ છે. આ ટેવની અસર તમામ સારી ટેવો ઉપર પડે છે, અને દિલેરી ને ખડાદુરીની અસર ચોલાદમાં આવે છે. છોકરાઓની સાથે છોડીઓમાં પણ આ સફળુ હોવો જરૂરી છે. માતાને જોઈ એ કે તે બાળપણથીજ બાળકોના દિલને પ્રેતસાહન આપતી રહે.

હઝરત રસુલે પાક સલોના એક ઘણા મશહુર સહાબી થઈ ગયાં છે. હઝરત ઝુબયર રહીંગની બાળવસ્થામાં કોઈ ની સાથે તકરાર થઈ ગઈ. તેણે બાળક સમજી તેમને દબાવવા ઇચ્છ્યું, પરંતુ તેઓએ એક એવો હાથ માર્યો કે તે યુવાનનો હાથ લાંગી ગયો. તે ફરીયાદ લઈ હઝરત ઝુબયર રહીંગની માતા પાસે ગયો. તેમની માતાએ સર્વથી પહેલાં એ પુછ્યું કે ઝુબયર રહીંગને કેવો જોયો. કાયર કે ખડાદુર ?

ખંદકની લડાઈમાં હઝરત રસુલે પાક સલ્લામ્મે સ્ત્રીઓને એક કિલ્લામાં મોકલી દીધી હતી, અને રક્ષા માટે હઝરત હિસ્સાન બિન સાબિત રહીને મુકર્રર ક્યાં હતાં. તે કિલ્લામાં બધી સ્ત્રીઓજ હતી. યહુદીઓએ આ જોઈને કે બધા પુરૂષો તો હઝરત રસુલે પાક સલ્લામ્ની સાથે છે. કિલ્લા ઉપર હુમલો કરવા ઇચ્છ્યું. આ ધરાદાથી એક યહુદી કિલ્લાના દરવાજા સુધી પહોંચી ગયો, અને કિલ્લા ઉપર હુમલો કરવાનો પ્રસંગ જોઈ રહ્યો હતો, કે બીબી સફિયાહ રહીંએ તેને જોઈ લીધો. તેઓ અત્યંત ખડાદુર અને સમજદાર હતાં. સત્વર હઝરત હિસ્સાન રહીંને કહ્યું કે જોઈને તેને કતલ કરી નાંખો, નહિં તો એ દુશ્મનોમાં જઈ જાણુસી કરશે. હઝરત હિસ્સાન રહીંને એક રોગ હતો, જેના લીધે તેઓ લડાઈ તરફ મોઢું પણ ફેરવી શકતા નહોતા. તેઓએ કહ્યું કે કદાચ હું એ કામના લાયક હોત તો આજે સ્ત્રીઓ સાથે કેમ રહેતો. બીબી સફિયાહ રહીં એ તંબુનો ખીલો ઉઠાવીને યહુદીના માથા ઉપર એટલા જોરથી માર્યો કે તેનું માથું ફાટી ગયું. અને તે જીવતો રહેવા પામ્યો નહિ. જ્યારે ત્યાંથી પાછા ફર્યા ત્યારે હઝરત હિસ્સાન રહીંને કહ્યું કે જાવ, તેના હથીયાર ખોલી લાવો તેઓ ખોલ્યાં કે મને તેની જરૂર નથી. બીબી સફિયાહ રહીં એ કહ્યું ખેર, એટલું તો કરો કે તેનું માથું કાપી કિલ્લાની

નીચે ફેંકી દો, પરંતુ તેઓએ આથી પણ ઈન્કાર કર્યો. અંતે બીબી સફિયાહ રહીંએ તેનું માથું કાપી કિલ્લાની નીચે ફેંકી દીધું. જેથી ચહુદીઓ સમજી ગયા કે કિલ્લામાં કેટલાક લોકો મવજુદ છે, તેથી તેઓએ કિલ્લા ઉપર હુમલો કરવાની હિંમત પણ કરી નહિં.

બીબી ઉમ્મે અમ્મારાહ રહીં વર્ણન કરે છે કે ઓહ-દની લરાઈમાં જ્યારે કુર્કશરો રસુલે પાક સલ્તની તરફ વધ્યા ત્યારે હું તેમના હુમલાને ઢાલથી રોકતી હતી. અને મેં તે વખતે આ ચુકિત કરી કે જ્યારે કોઈ સ્વાર હઝરત રસુલે પાક સલ્તની ઉપર હુમલો કરતો ત્યારે હું તેને રોકતી, જ્યારે તે પાછો ફરતો ત્યારે તેના આગળ વધતાં વારજ પાછળથી તલ્વારનો હાથ એટલા જોરથી મારતી કે ઘોડાના પગ કપાઈ જતા, અને ઘોડો સ્વાર સહિત ભોંય પર ઢળી પડતો. રસુલે પાક સલ્ત આ જોઈ મારા દિકરાને અવાજ આપતાં અને મારી મદદ અર્થે મોકલતાં, ને તેઓ તેને ખતમ કરી નાખતા.

બીબી અસ્માઅ રહીં બિન્તે અબિ બક સઈદ આસની હકુમતના સમયમાં જ્યારે મહિના મુનવ્વરાહમાં સખ્ત ખંડ ઉઠ્યું, અને ફસાદનો જમાનો હતો ચોરી અને ડાકાઓનું જોર હતું. આથી એઓ એક ખંજર પોતાના સિરાણે રાખીને સુતાં. લોકો એ પુછ્યું કે આપ એમ

શા માટે કરો છો ? ત્યારે આપ બોલ્યાં કે જ્યારે ચોર આવશે, અને મારા ઉપર હુમલો કરશે તો હું તેનું પેટ ફાડી નાખીશ.

હઝરત અબુ બક્ર સિદ્દીક રહીંએ ખાલીફ બિન વલીદની સરદારી હેઠળ એક લશ્કર મુસીલમાહ કઝાબના મુકાબલા અર્થે મોકલ્યો. તેમાં બીબી ઉમ્મે અમ્મારાહ રહીં પણ સામિલ હતાં. આ લડાઈમાં તેઓ અતિ બહાદુરી પુર્વક લડ્યાં, એટલી હદ સુધી કે શરીર ઉપર અગીયાર જખમ થઈ ગયાં, અને એક હાથ પણ કપાઈ ગયો.

બીબી આયશા રહીં બદર અને ઓહદની લડાઈમાં આ વખતે ઘમસાણની લડાઈ થતી હતી, ખલા ઉપર મશક રાખી જખમીઓને પાણી પીવાડતાં હતાં.

હુનયનની લડાઈમાં જ્યારે કાફરોએ ઘણા જોર શોર સાથે હુમલો કર્યો ત્યારે હઝરત અબુ તલ્હા રહીંએ બીબી ઉમ્મે સલિમ રહીંને જોયાં કે તેઓ તલ્વાર હાથમાં લઈ ઉભાં છે. હઝરત રસુલે પાક સલ્વએ ઉમ્મે સલિમ રહીંને પુછ્યું કે શો ધરાદો છે ? બોલ્યાં કે કદાચ કોઈ કાફર મારી સામે આવશે, તો તેનો પેટ ફાડી નાંખીશ.

બહાલી બાનુઓ, અને બાળાઓ ! દુશ્મનો અને ઝલિમો સમક્ષ તલ્વારની છાયા હેઠળ સત્ય વાત કહેવામાં અટકાશે નહિ. અને મોતને સામે ઉભી જોઈને પણ સત્ય કહેવું,

અને તેનો ઉપર દ્રઢતા સાથે વળગી રહેવું ઘણી મોટી દિલેરી અને ખડાદુરી છે.

હઝરત અબુ ઝર રહીં વર્ણન કરે છે કે હું એક વખત હઝરત રસુલે પાક સલ્વની પાસે ગયો, અને અરજ કરી કે મને નસિહત ફરમાવો. હઝરત રસુલે પાક સલ્વએ તેમણે ઘણી નસિહતો કરી. તેમાં એક નસિહત એ પણ હતી કે સાચું કહેવું, ભલે સત્ય કહેવામાં અન્ય ને ખોટું કાં ન લાગે, અને હક વાત કહેવામાં કોઈના ખોટું ખરું કહેવાની લેશ માત્ર પરવાહ ન કરો.

એક બીજી હદિસમાં છે કે હઝરત રસુલે પાક સલ્વ એ ફરસાંબું છે કે સાચું કહેવું એક નેકો છે અને નેકોજ માણસને જન્નત તરફ લઈ જાય છે. જુઠ ખોલવું એક ખુરાઈ છે અને ખુરાઈ માણસને દોઝખમાં લઈ જાય છે.

મકકામાં બીબી અસ્માઅ રહીંના દિકરા અબ્દુલ્લાહ બિન ઝુબયર રહીં ઉપર અબ્દુલ મલિક બિન મરવાન બાદશાહના હુકમથી હુન્નજા બિન યુસુફ કે જે અત્યંત જુદમી થઈ ગયો છે, ચઢાઈ કરી. તેમાં હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઝુબયર રહીંના સાથીઓ ઉપર મોટા મોટા જુદમો કર્યા, અને ખુદાના ઘર એટલે ખાનએ કા'બાની બેહુરમતી કરી. અંતે અબ્દુલ્લાહ બિન ઝુબયર રહીંને શહિદ કરી નાંખ્યા અને

ત્યાર પછી હુંજાજ બિન યુસુફે હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન
 ઝુબયર રહીંગી માતા બીબી અસ્માઅ રહીંગે બોલાવ્યાં.
 બીબી અસ્માઅ રહીંગે આવવા માટે સાફ ઇન્કાર કર્યો.
 ફરી બીજી વાર તેણે પોતાના માણસ સાથે કહેવડાવ્યું કે
 ભલાઈ ઇચ્છતી હો તો આવી જાવ, નહિં તો હવે પછી
 જે માણસ મોકલવામાં આવશે, તે તમારા વાળ પકડીને
 લાવશે. આપે ફરી પણ આજ જવાબ આપ્યો કે હું આવી
 શકતી નથી. ત્રીજી વખતે ખુદ પોતે હુંજાજ બીબી અસ્માઅ
 રહીંગી પાસે આવ્યો. અને કહ્યું કે મેં ખુદાના દુશ્મન
 અબ્દુલ્લાહ બિન ઝુબયર રહીંગી સાથે કેવો વર્તાવ કર્યો છે ?
 આથી બીબી અસ્માઅ રહીંગે નિર્ભય થઈને હક (સત્ય)
 વાત કહેવાથી ન ચુક્યાં. અને ફરમાવ્યું કે તેં તેમની દુનિયા
 બગાડી અને તેઓએ તારી આખેરત ખરાબ કરી. અને
 હા ! તું જે મારા પુત્રને “ અતુલનાતકેન ” કહી મેહણું
 આપતો હતો. બેશકા મેં હઝરત રસુલે પાક સલો અને
 મારા પિતા અબુ બક્ર સિદ્દીક રહીંગું ખાણું રમાલથી બાંધ્યું
 હતું, પરંતુ મેં હઝરત રસુલે પાક સલોથી સાંભળ્યું હતું
 કે સફિકના ખાનદાનમાં એક અત્યંત ઝુકો અને એક
 ઝુલ્મી માણસ પેદા થશે. ઝુકાને તો જોઈ ચુકી, રહ્યો હવે
 ઝુલ્મી તો તે તું છે. હુંજાજે જ્યારે રસુલે પાક સલોની
 આ હદિસ સાંભળી તો ઊઠીને ચાલતો થયો.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઝુબયર રહીંની શહાદત પછી એક દિવસે હુન્નજ બિન યુસુફ મિસ્ઝર ઉપર બેઠો હતો. બીબી અસ્માઅ રહીં પોતાની લોંડી સાથે આવ્યાં, અને પુછ્યું કે અમીર કયાં રહે છે ? માલમ થયું તો હુન્નજ પાસે ગયાં, તે બીબી અસ્માઅ રહીંને જોતાં વારજ બોલી ઉઠ્યો કે તમારા પુત્ર અબ્દુલ્લાહ બિન ઝુબયર રહીંએ ખુદાના ઘર (ખાનએ કા'બા) માં બેઠીની ફેલાવી રાખી હતી. ખુદાએ તેમને અત્યંત ભારે અઝાબ આપ્યો. બીબી અસ્માઅ રહીંએ તરતજ જવાબ આપ્યો કે તું ઝુકું બોલે છે. મારો પુત્ર અત્યંત પાકો મુસલમાન, દિનદાર અને રાત્રીઓમાં ઈબાદત કરનાર ને ઘણો નેક હતો.

ઇદમ-(વિદ્યા)

ઇદમ અલ્લાહ પાકની મોટી નેઅમત છે. ઇદમથીજ મનુષ્ય પોતાની લક્ષાઈ અને ખુરાઈને ઓળખે છે. ઇદમથી માણસનો રૂતબો દરેક વસ્તુથી વિશેષ છે. લાણુલો ગાણુલો માણસ જ્યાં જાય છે, ત્યાં લોકો તેની ઇઝઝત કરે છે. અને દરેક જગ્યાએ તેને આવકાર આપવામાં આવે છે. ઇદમની દવલત માલ અને ઝરની દવલતથી અત્યંત વિશેષ ઇઝઝત ધરાવે છે. તમે જોયું હશે કે મોટા મોટા આલિમ ઘણે ભાગે પૈસા ટકામાં ગરીબ હોય છે, કિંતુ સમજદાર લોકો તેમની ઇઝઝત સર્વથી વધુ કરે છે. એ કેમ ? એથી

કે અદલાહ પાકે તેમને ઇદમ જેવી દવલતથી નવાઝી માલા માલ કર્યા છે. વળી સૌથી મોટી વાત તો એ છે કે ઇદમથી આપણે અદલાહ પાક અને રસુલે પાક સલોને ઓળખ્યા. ઇદમજ માણસની અછલને તેજ અને હૃદયને કુનહન બનાવે છે. તે લોકો કે જેઓ ઇદમ પ્રાપ્ત કરતા નથી. તેમની ઇઝત કોઈ કરતો નથી અને તેમનાથી કોઈ સીધા મોઢે વાત કરવી પણ પસંદ કરતા નથી. જલ્દે લોકો તેમને પોતાની પાસે બેસાડવા પણ અચકાય છે, તેમજ બિચારા અજ્ઞાન અને જાહિલ માણસ હંમેશ નુકશાનમાંજ રહે છે. ઇદમોમાં સૌથી વધુ જરૂરી ને મુખ્ય કુર્આન શરીફ અને રસુલે પાક સલોની હદિસોનું ઇદમ છે. કુર્આન શરીફમાં અદલાહ પાકે વર્ણન કર્યું છે કે:--

“તમારા લોકોમાં જે (પુરે પુરો) ઇમાન લાવ્યા છે, અને જેમને ઇદમ આપવામાં આવ્યું છે, અદલાહ તેમનો દરજ્જો ઉંચો કરશે, અને જે કાંઈ તમે કરો છો, અદલાહને તે (સર્વેની) ખબર છે.

હઝરત રસુલે પાક સલોએ ફરમાવ્યું છે કે વિદ્યા પ્રાપ્ત કરવી દરેક મુસલમાન ઉપર જરૂરી છે. સહાબીયાત રહીઁ ઘણા પ્રકારની વિદ્યા જાણતાં હતાં અને તેઓએ જે વિદ્યા શીખી તેને સંપૂર્ણપણે પ્રાપ્ત કરી.

હઝરત અબુ મુસા રહીં વર્ણુન કરે છે કે અમો (સહાબીઓ) ને જ્યારે કોઈ હદિસ મુશ્કેલ માલમ પડતી, ત્યારે હઝરત બીબી આયશા રહીંને પુછતાં તે હદિસનું મતલબ તેઓ ખતાવતાં હતાં.

હઝરત મસરૂક રહીં ખ્યાન કરે છે કે ખુદાની કસમ મેં મોટા મોટા સહાબા રહીંને ફરાઈઝ (વારસા) ના મસઅલાઓ બીબી આયશા રહીંથી પુછતાં જોયાં છે.

હઝરત ઈમામ ઝહરી રહીં ફરમાવે છે કે બીબી આયશા રહીંને ઇદમ સર્વ લોકોથી વિશેષ હતો. મોટા મોટા સહાબા રહીં તેમને મસઅલાઓ પુછતાં હતાં.

બીબી ઉમ્મે સદમાહ રહીં પણ હદિસનો ઇદમ ખુબજ જાણતાં હતાં અને તેઓએ હઝરત રસુલે પાક સલ્વની ત્રણ સો ઇક્રોતેર (૩૭૮) હદિસો લોકોથી વર્ણુન કરી.

હઝરત મેહમુદ બિન લખીદ રહીં વર્ણુન કરે છે કે એમ તો રસુલે પાક સલ્વની સર્વ બીબીઓ (પત્નિઓ) ને આપની હદિસિ યાદ હતી. પરંતુ બીબી આયશા રહીં અને બીબી ઉમ્મે સદમાહ રહીંને નાંગર હદિસના ઇદમમાં સર્વથી વિશેષ હતો.

બીબી ઉમ્મે હુબાબાહ રહીંના હદિસના ઇદમમાં ફેટલાક શાઈઈ હતા, અને તેઓએ આપણા રસુલે પાક સલ્વની પાંચઠ (૬૫) હદિસો સહાબા રહીંથી વર્ણુન કરી.

બીબી સફિયાહ રદી૦ કે જેઓ હઝરત રસુલે પાક સલ૦ના પત્નિ છે, મસઅલા મસાઇલોની બારે પરખ હતી.

બીબી સહિરાહ બન્તે જયઝર રદી૦ હજ કરી મદિનામાં. બીબી સફિયાહ રદી૦ને મળવા આવ્યાં, ત્યારે તેઓએ જોયું કે કુશની ઘણી સ્ત્રીઓ મસઅલાઓ પુછવા માટે તેમની પાસે બેઠી છે, અને બીબી સફિયાહ રદી૦ એ સર્વેના જવાબ ઘણી સારી રીતે આપી રહ્યાં છે.

હઝરત રસુલે પાક સલ૦ની ખ્યારી બેઠી ફાતમા ઝહરા રદી૦એ હઝરત રસુલે પાક સલ૦ની અઢાર (૧૮) હદિસો ખ્યાન કરી છે. અને હદિસના ઇદમમાં મોટા મોટા સહાબા રદી૦ તેમના શીષ્ય છે.

બીબી રખિય બિન્તે મઉઝ રદી૦એ હઝરત રસુલે પાક સલ૦ની એકવીસ (૨૧) હદિસો વર્ણન કરી, અને તેમનો ઇદમ એટલો ઉત્તમ હતો કે હઝરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદી૦ અને ઝયનુલ આબેદીન રદી૦ તેમને મસઅલાઓ પુછતાં હતાં.

બીબી ઉમ્મે સઇદ રદી૦ કુર્આન શરીફની તાલીમ આપતાં હતાં.

બીબી ઉમ્મે સલિમ રદી૦ હદિસનું ઇલ્મ ખુબ જાણતાં હતાં, એક વખતે હઝરત ઝેદ બિન સાબિત રદી૦ અને હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ રદી૦માં કોઈ મસઅલા ઉપર મતભેદ પડ્યો, ત્યારે ઉભયે બીબી ઉમ્મે સલિમ રદી૦ને ફેસલા અર્થે પસંદ કર્યાં.

બીબી ઉમ્મે વરકાહ બિન્તે અબ્દુલ્લાહ રદી૦ આ બીબી કુરઆન શરીફ પઢેલાં હતાં. આથી રસુલે પાક સલ૦ એ તેમને સ્ત્રીઓના ઇમામ મુકર્રર કર્યાં હતાં.

બીબી ખન્સાઅ રદી૦ પણ મોટા શાયર (કવિ) હતાં, તેમના સખધે ઇતિહાસમાં લખ્યું છે કે અરબની સ્ત્રીઓમાં ખન્સાઅ રદી૦ જેવી શાયર કોઈ સ્ત્રી પેદા થઈ નથી.

અરબના મશહુર શાયર જેનું નામ જરીર છે. કોઈએ પુછ્યું કે સૌથી મોટા શાયર કોણ છે ? જરીરે જવાબ આપ્યો કે ખન્સાઅ રદી૦ના શેઅર (કાવ્યો) ન સાંભળત તો હું વગર સંકોચે કહેતો કે સર્વથી મોટો શાયર હું છું.

હઝરત રસુલે પાક સલ૦ના પતિ હઝરત હફ્સાહ રદી૦ લખવાનું જાણતાં હતાં.

બીબી રફિદાહ રદી૦ બીબી ઉમ્મે કસબાહ રદી૦ અને બીબી હમના બિન્તે જજશ રદી૦ હિકમત (વૈદક) અને જરાહી (વાઢકાપ) ના ઇલ્મને ખુબ જાણતાં હતાં.

રીત માત.

માત-પિતા સાથે વર્તાવ.

સગા સબંધીઓમાં સર્વથી વધુ મોહજ્ઞાત અને ખિદ્મત કરવા લાયક માત-પિતાજ છે. કુર્આન શરીફમાં છે કે:—
 “તમારા પરવર દિગારે ખચિત હુકમ આપી દીધો છે કે (લોકો!) તેના સિવાય કોઈની ઇબાદત ન કરો, અને માત-પિતા સાથે સદ્ વર્તવથી વર્તો. (હે લોકો!) કદાચ માત-પિતામાંનો એક અથવા ઉભય તારી આગળ વૃદ્ધાવસ્થાએ પહોંચે તો તું તેમની આગળ હું પણ ન કરજે, અને ન તો તેમનું અપમાન કરવું કે ન તો તેમને (કાંઈ) કહેવું. (સાંભળવું હોય તો) અદ્દળ સાથે કહેવું, (સાંભળવું) અને મોહજ્ઞાતથી ખિદ્મતનું પડખું તેમની આગળ નમાવી રાખવું. અને તેમના હુકમાં દુઆ કરતા રહેવું કે હે મારા પરવર દિગાર જેવી રીતે તેઓએ મને નાનપણથી પાળ્યો છે, અને મારા હાલ ઉપર રહેમ કરે છે, તો તું પણ તેમના ઉપર રહેમ કરજે.”

બીજી જગ્યાએ કુર્આન શરીફમાં છે કે:—“અલ્લાહ પાક. માત-પિતા સાથે સદ્વર્તન કરવાનો હુકમ આપ્યો છે.”

હઝરત રસુલે પાક સલોએ ફરમાવ્યું છે કે અદ્વાહ-
તઆલા માત-પિતાના રાજી રહેવાથી ખુશ થાય છે. અને
તેમની નારાજીથી નાખુશ થાય છે.

એક સાહબી રહીએ રસુલે પાક સલોથી લડાઈમાં
શામિલ થવાની રજા માગી, ત્યારે આપે ફરમાવ્યું કે તમારી
માતા હયાત છે. બોલ્યા “હા.” ફરમાવ્યું તેમની ખિદમત
કરો એટલા માટે કે જન્નત માતાના પગ હેઠળ છે.

એક બીજા સાહબી રહીએ હઝરત રસુલે પાક સલો
ને પુછ્યું કે એલાદ ઉપર માત-પિતાનો શો હક્ક છે?
આપે ફરમાવ્યું કે તેમની ખુશી તમારી જન્નત અને તેમનો
ક્રોધ તમારો નર્ક છે.

હઝરત અબિ તરીલ રહી વર્ણન કરે છે મેં જોયું છે
કે હઝરત રસુલે પાક સલો મકામે જઅરાનાહમાં ગોસ્ત
ઠહેંચી રહ્યાં હતાં. અચાનક એક બીબી આવ્યાં, જ્યારે તેઓ
રસુલે પાક સલોના નજીક પહોંચ્યાં ત્યારે આપે તેમના
માટે આદર પાથરી દીધી. મેં હઝરત રસુલે પાક સલોને
પુછ્યું કે એ કોણ છે ? આપે ફરમાવ્યું કે મારી માતા. જેઓએ
મને દુધ પીવડાવ્યું હતું.

સહાબીયાત રહી પોતાના માત-પિતાની ખિદમત
અત્યંત હર્ષ પુર્વક કરતાં હતાં. તેમનો હુકમ બજાવી લાવ-
વામાં કશી કસર બાકી રાખતાં નહોતાં.

બીબી ક્રાંતમા ઝહરા રહીં હજી તો બાળકજ હતાં કે એક વખતે કાફરોએ હઝરત રસુલે પાક સલ્વની ગરહનમાં નમાઝ પઢતી વખતે ઉંટની હોજરી નાખી દીધી. બીબી ક્રાંતમા ઝહરા રહીંને ખબર પડી ત્યારે દોડતાં આવ્યાં, અને તે હોજરીને ગરહનમાંથી કાઢી કાફરોને ખુફ્રું ભલું કહેવા લાગ્યાં.

એક પ્રસંગે હઝરત અલી કરંએ બીબી ક્રાંતમા ઝહરા રહીંને સોનાનો હાર આપ્યો, હઝરત રસુલે પાક સલ્વને માલમ પડ્યું ત્યારે ફરમાવ્યું કે શું તમે એ પસંદ કરો છો કે નબીની દિકરી અમ્મીનું હાર પહેરે ? બીબી ક્રાંતમા ઝહરા રહીંએ પિતાના હુકમનું તરતજ પાલન કર્યું અને તે હારને વેચી નાખ્યો.

એક વખતે હઝરત રસુલે પાક સલ્વ કોઈ લડાઈથી પાછા ફર્યા, ત્યારે હઝરત રસુલે પાક સલ્વની બહાલી બેઠી બીબી ક્રાંતમા ઝહરા રહીંએ આપના આવવાની ખુશીમાં ઘરના દરવાજાઓ ઉપર પરદાઓ લટકાવ્યા, હસન રહીં અને હુસેન રહીંને આંદીના કંકણ પહેરાવ્યા. બ્યારે રસુલે પાક સલ્વ પોતાની સાહેબઝાદીના મકાન ઉપર પહોંચ્યા ત્યારે આ શૃંગારના સામાનને જોઈ આપ પાછા ચાલ્યા ગયા. બીબી ક્રાંતમા ઝહરા રહીં હઝરત રસુલે પાક સલ્વની

નારાજીનું સખળ સમજી ગયાં અને તરતજ પરદાઓને ફાડી નાંખ્યાં. તેમજ બાળકોના હાથમાંથી કંકણ પણ ઉતારી લીધાં. બન્ને બાળકો, રડતાં રડતાં રસુલે પાક સલોની પાસે ગયાં. આપે ઉભયને ભેઈ સહાબા રહીંને ફરમાવ્યું. જો કે આ મારા બાળકો છે, પરંતુ હું ઇચ્છતો નથી કે તેઓ આવી કુઝુલ ખર્ચામાં પડે. એના બદલામાં ફાતમા રહીંને એક મોતીનો હાર અને હાથી દાંતના બે કંકણ ખરીદી લાવો.

પિતાની મોહુખતનો અંદાજો તમે આથી કરી શકો છો કે હઝરત રસુલે પાક સલોની ન્હાલી પુત્રી બીબી ફાતમા ઝહરા રહીંને રસુલે પાક સલોની વફાતનો એટલો સદ્મો હતો કે આપની વફાત પછી આખી વય બીબી ફાતમા ઝહરા રહીંને કોઈએ હસતાં જોયાં નહોતાં.

સખંધીઓના હકકો.

માત-પિતા પછી માણસ ઉપર પોતાના સખંધીઓના હકકો છે. માણસથી જ્યાં સુધી થઈ શકે પોતાના સગા સખંધીઓ સાથે સારો વર્તાવ કરે કુર્આને પાક અને હદિસ શરીફમાં પોતાના સખંધીઓ સાથે સહ વર્તન ચલાવવાની ફજીલતો વર્ણવવામાં આવી છે કે:-

“અલ્લાહનીજ ઇબાદત કરો, અને તેની સાથે કોઈને શરીફ (સાથીદાર) ન ઠરાવો, અને માત-પિતા તેમજ

સખંધીઓ, યતિઓ, મોહતાળો, આત્મજનો, પાડોસીઓ, અજાણ પાડોસી, મુસાફર અને જે (લોંડી, ગુલામ) તમારા કબજામાં છે, તે સર્વેની સાથે સદ્ વર્તન ચલાવો.”

હઝરત રસુલે પાક સલ્લં ફરમાવે છે કે જે માણસ ઇચ્છે કે તેની રોજીમાં ખરકત થાય, અને તેને મોટી વય આપવામાં આવે, તો તેને પોતાના સખંધીઓ સાથે સારો વ્યવહાર રાખવો જોઈએ.

સહાબીયાત રહીં રસુલે પાક સલ્લંના આ હુકમના ઘણાજ પાળંદ હતાં. એટલે પર્યંત કે તેઓએ હઝરત રસુલે પાક સલ્લંના હુકમથી કાફર સખંધીઓ સાથે પણ જાએઝ તરીકા ઉપર સારો વર્તન રાખતાં હતાં.

હઝરત રસુલે પાક સલ્લં જે દિવસ મક્કા ઉપર ફતેહ મળી તે દિવસે હઝરત ઉમ્મે હાની રહીંના ઘરને પનાહ (આશ્રય) ની જગ્યા મુકર્ફર કરી. અને ફરમાવ્યું હતું કે જે માણસ ઉમ્મે હાની રહીંના મકાનમાં પનાહ લેશે, તેને તો અમાન (ક્ષમા) છે. તે દિવસે હઝરત ઉમ્મે હાની રહીં એ પોતાના બે દેવરો કે જેઓ ઇમાન લાવ્યાં નહોતાં, પનાહ આપી હતી.

બીબી ઝયનબ રહીંની પાસે એક વખતે હઝરત ઉમર રહીંએ પોતાના આખા વર્ષનું પગાર મોકલ્યું. જેની

ગણત્રી બાર હજાર પર્યંત હતી. આપે તે સર્વે રૂપિયા પોતાના સબંધીઓમાં વહેંચી આપ્યા.

બીબી હફ્ઝા રહીંએ પોતાનું એક મકાન પોતાના ઠાંઠ સગાની પત્નિને ઉમર ભર માટે આપી દીધો.

પતિની મોહબ્બત.

સ્રી માટે સર્વથી મોટી વસ્તુ પોતાના પતિની મોહબ્બત છે, તેની આજ્ઞાનું અનુસરણ અને તેની સેવા છે. તે ખાનદાન કે જ્યાં સ્રીઓ પોતાના પતિરાજની ફરમાબરદારી કરે છે અને તેના હુકમો ઉપર ચાલે છે, હંમેશ કલેશ અને કંકાશથી પવિત્ર ને સાફ રહે છે. અને પતિ-પત્નિની જીંદગી પણ અત્યંત સુખ પુર્વક વીતે છે. પરંતુ જ્યાં સ્રી પોતાના પતિની નાફરમાની કરે છે, તેમની દરેક વાતનું જવાબ સખ્તાઈ સાથે આપતી હોય, તેમનાથી વાત વાતમાં લડતી હોય, તે મકાન થોડાજ દિવસોમાં દોઝખનો નસુનો બની જાય છે. અને એવા ઘરોમાંથી તમામ બરકત ઉઠી જાય છે.

બીબી ઉમ્મે સદમાહ રહીં વર્ણુન કરે છે કે હઝરત રસુલે પાક સલ્વંએ ફરમાવ્યું છે કે જે સ્રી આ સ્થિતિમાં મરણ પામે કે તેનો પતિ તેનાથી ખુશ હોય, ત્યારેજ તે સ્રી જન્નતમાં દાખલ થશે.

એક બીજી હદિસ છે કે હઝરત રસુલે પાક સલ્વં એ ફરમાવ્યું છે કે જે સ્રીનો પતિ તેનાથી નાખુશ હોય,

તેવી સ્ત્રીની નમાઝ કબુલ થતી નથી, અને ન તો તેનું નેકાતું કામ મકબુલ થાય છે. એક રિવાયતમાં છે કે હઝરત રસુલે પાક સલ્વંએ ફરમાવ્યું કે અગર હું કોઈને કોઈના માટે સીજદો કરવાની આજ્ઞા આપતો તો સ્ત્રીઓને હુકમ આપતો કે તેઓ પોતાના પાતઓને સીજદો કરે. (પરંતુ સીજદો માત્ર ખુદા સિવાય કોઈના માટે જાયઝ નથી.)

બદરનો લડાઈમાં હઝરત રસુલે પાક સલ્વંની બેટી બીબી ઝયનબ રહીંના પતિ અબુલ આસ પણ બીજા કેદીઓની સાથે કેદ થઈને આવ્યા. એઓએ હજી સુધી ઇસ્લામ સ્વિકાર્યો નહોતો. જ્યારે આ બનાવની ખબર મક્કાવાળાઓને થઈ, ત્યાર દરેકે પોતાના સમ્રાંધીઓ તરફથી હઝરત રસુલે પાક સલ્વંની સેવામાં ફદીયાહ* ના કેટલાક રૂપિયા મોકલ્યા કે તેને સ્વિકારી લેવામાં આવે, અને તેના બદલામાં કેદીઓને છોડી દેવામાં આવે. બીબી ઝયનબ રહીં પણ તે વખતે મક્કામાં હતાં, તેઓએ પણ પોતાના દેવર સાથે પોતાના પતિની મુક્તિ અર્થે એક હાર મોકલ્યો. એ હાર બીબી ઝયનબ રહીંના માતા હઝરત અદિજહ રહીંએ દિકરીના જહોઝમાં આપ્યો હતો. જ્યારે તે હઝરત રસુલે પાક સલ્વં સમક્ષ રજુ કરવામાં આવ્યો, ત્યારે હુઝુર સલ્વં

બદલામાં આપવો, લડાઈના કેદીઓને રૂપિયાથી છોડાવવું.

ના આંસુ જારી થઈ ગયાં. આપે સહાળા રહીંને ફરમાવ્યું કે કદાચ તમે મુનાસીબ સમજો તો ઝયનબ રહીંના પતિને છોડી દો, અને તેમનો હાર પણ પાછો ફેરવી દો. આ તેની પાસે તેની માતાના નિશાની છે. અંતે તેઓને છોડી દીધા, અને હાર પણ પાછું મોકલાવી દીધું.

બીબી હમનાં રહીંના પતિ જ્યારે ઓહદની લડાઈમાં શહિદ થયાં, ત્યારે તેઓ રહીં આ બખર સાંભળતાં વારજ બેલાન સ્થિતિમાં જોરથી એક ચીસ પાડી ઉઠ્યાં.

બીબી બહિજાહ રહીં (જેઓ હઝરત રસુલે પાક સલ૦ ના પત્નિ છે.) થી જ્યાં સુધી બની શકતું હતું. સંકટના સમયે હઝરત રસુલે પાક સલ૦ની મદદ કરતાં હતાં. તેઓએ પોતાનું ઘણું માલ અને દ્રવ્યતને પોતાના પતિરાજ હઝરત રસુલે પાક સલ૦ ઉપર કુરબાન કરી દીધાં.

જ્યારે આપણા રસુલે પાક સલ૦ની પાસે પહેલીજ વાર હઝરત જુબ્રીલ અલ૦ (જેઓ ખુદાના મોટા અને માનીતા ફરીસ્તા છે.) ખુદાનું કલામ લઈને આવ્યાં, ત્યારે આપ ફરી ગયાં. આપે ઘેર આવીને આ બનાવ હઝરત બહિજાહ રહીંને કહ્યું. બીબી બહિજાહ રહીંએ આપને ઘણી તસલ્લી અને ધીન્જ આપી, અને કહ્યું કે આપ ઘલ-રાવેં નહિં, અલ્લાહ આપનો સાથ છોડશે નહિં. આથી કે

આપ લોકોની સાથે સારો વ્યવહાર રાખો છે. બેકસો અને ગરીબોની મદદ કરો છો, મહેમાનોની પરોણાગત કરો છો.

હઝરત રસુલે પાક સલ્વની દિકરી હઝરત ઝયનબ રહીંના પતિરાજ અત્યંત કુશળ બહેપારી હતાં, અને અમાનતો (ખીજાની વસ્તુઓ) અદા કરવામાં ઘણાજ પ્રમાણિક હતા. મજ્જામાં તેમની મોટી શાખ હતી. કુરેશો તેમને પોતાનો માલ વેચવા માટે આપતા હતા. હીજરતના છઠ્ઠા વર્ષે અબુલ આસ ઘણો માલ અને સામાન લઈને વેપાર અર્થે એક કાફલા સાથે શામ દેશ તરફ ચાલ્યા. અહિં મદિનામાં આ બખર પહોંચી કે કુરેશોનો કાફલો વેપાર અર્થે શામ તરફ જઈ રહ્યો છે. હઝરત રસુલે પાક સલ્વ એ કેટલાક લોકોને કાફલાના મુકાબલો અર્થે મોકલ્યા. માર્ગમાં મુસલમાનોએ તે કાફલાનો મુકાબલો કર્યો, અને કાફલાવાળાઓને પકડી હઝરત રસુલે પાક સલ્વની પાસે લાવ્યાં, કિંતુ કેાઈએ અબુલ આસને કાંઈ કહ્યું નહિ. અબુલ આસે જ્યારે આ રંગ જોયો ત્યારે તરતજ મદિના પહોંચી ગયા. તે વખતે હઝરત રસુલે પાક સલ્વની પુત્રી હઝરત ઝયનબ રહીં મદિનામાં મવજુદ હતાં. અબુલ આસે તેમની પાસે પનાહ માગી. હઝરત ઝયનબ રહીંએ તેમને પોતાની પનાહમાં રાખી લીધાં, અને તેમનો માલ પાછો આપવા માટે પણ હઝરત રસુલે પાક સલ્વને શિક્ષારસ કરી, ત્યારે

હઝરત રસુલે પાક સલ્લઁએ લોકોને કહ્યું કે તમે મારા અને અબુલ આસના સખંધને જાણો છો. કદાચ તેમનો માલ પાછો આપી તેમના ઉપર એકસાન કરશે તો તે મારી ખુશીનો સખબ બનશે, નહિં તો તમને અખત્યાર છે. આ સાંભળતાં વારજ સર્વેએ તેમનો સઘળો માલ પાછો આપી દીધો. અબુલ આસ પોતાનો સઘળો માલ અને સામાન પાછો મકકે લઈ ગયાં, અને જેની જેની અનામત હતી, તે અદા કરીને મુસલમાન થઈ ગયાં.

પતિની સેવા.

સહાબિયાત રહીં પોતાના પતિની ઘણી ખિદમત કરતાં હતાં, અને તેમના હુકમો ખુશી સાથે બજાવતાં હતાં.

બીબી અરમાઅ રહીંના પતિ હઝરત ઝુબયર રહીં ઘણાંજ ગરીબ હતાં. બીબી અરમાઅ રહીં ખ્યાન કરે છે કે જ્યારે મારી શાદી થઈ ત્યારે તેમની પાસે નહોતો કોઈ શુલામ કે નહોતી કોઈ દાસી, ખિદમત કરવા માટે. માત્ર એક ઘોડો અને એક ઉંટ હતો, અને જાનવરોના ઘાસ દાણાંની ખબર લેવી પણ મારા માથે હતી. હઝરત રસુલે પાક સલ્લઁ મારા પતિ હઝરત ઝુબયર રહીંને મદિનાથી છેટે એક ખજુરનો બગીચો અર્પણ કર્યો હતો. હું ત્યાં દરરોજ ઠળીઆંઓ એકઠાં કરી માથા ઉપર ઉઠાવી લાવતી,

તેમને ચક્કીમાં દળતી, અને ઘોડાને ખવડાવતી, પાણી ભરતી અને ઘરનું બધું કામ પોતાના હાથેજ કરતી.

ઓલાદની પરવારશ.

ઓલાદની પરવરિશ અને બાળકની કેળવણીમાં ઓ-ઓનું મુખ્ય સ્થાન છે. કેમકે બાળવસ્થામાં બાળક માતાનીજ પાસે રહે છે કદાચ માતા બાળકની દેખરેખ સારી કરશે, અને તેને ઉત્તમ ટેવો શીખરાડશે. તો આગળ ચાલીને તે બાળક હોનહાર અને એક પવિત્ર માણસ બનશે. કદાચ માતાએ બાળકની પરવરિશ ઉપર લક્ષ ન આપ્યું અને તેની ટેવોને ન સુધારી તો તે બાળકથી સારો થવાની આશા રાખવામાં આવતી નથી.

હઝરત રસુલે પાક સલ્વએ ફરમાવ્યું કે ઉત્તમ ભેટ જે પિતા પોતાના પુત્રને આપી શકે છે, તો તે અદબની તાલીમ છે.

એક બીજી હદિસમાં હઝરત રસુલે પાક સલ્વએ ફરમાવ્યું છે કે જે માણસ પોતાની બે બાળાઓને તેમના વિખુટા થવાના સમય પર્યંત ઉત્તમ તરબીયત કરતો રહે તો તે માણસની નજાત અને જન્મતમાં દાખલ થવાનું સળખ બની જશે.

સહાબીયાત રહીંને બાળકોની પરવરિશ અને તરબીયતનો ભારે ખ્યાલ રહેતો હતો.

હઝરત રસુલે પાક સલ્લંએ બીબી ઉમ્મે હાની રહીં
વિધવા થયા પછી નિકાહનો સંદેશો મોકલ્યો. ત્યારે તેમણે
ખડાતુ કરીને કહ્યું કે આથી વધુ શ્રેષ્ઠ મારી કિસમત શું
થઈ શકતી હતી ? કિંતુ સ્ત્રી ઉપર પતિનો અત્યંત મોટો
હક છે, એથી હું ડરું છું કે ક્યાંક એવું ન બને કે પતિનો
હક અદા કરવામાં બાળકોની પરવરિશ અને તરબીયત
તરફ લક્ષ આપી ન શકું. કદાચ બાળકોની પરવરિશ કરીશ
તો પણ લય છે કે પતિનો હક અદા કરવામાં મારાથી
ઉણપ થાય.

બીબી ઉમ્મે સલીમ રહીં જ્યારે વિધવા થયાં ત્યારે
તેમના બેટા હઝરત અન્સ રહીં ઘણાં નાના હતાં, લોકો
જ્યારે ઉમ્મે સલીમ રહીંને નિકાહનો પયગામ પહોંચાડતાં,
ત્યારે આપ હંમેશ આ ફરમાવતાં કે જ્યાં સુધી મારો બાળક
અન્સ રહીં મજલીસોમાં બેસવા અને વાત ચિત કરવા
લાયક ન થઈ જશે, ત્યાં સુધી હું નિકાહ કરીશ નહિં. ફરી
માતાએ બાળકને એવી સરસ તરબીયત આપી કે હઝરત
અન્સ રહીં પોતે ફરમાવતાં હતાં. કે અય ખુદા ! મારી
માતાને સારો બદલો આપ. કેમકે તેઓએ મારી ઘણી
સારી તરબીયત અને પરવરિશ કરી.

શોકયની ઓલાદ સાથે સુલુક.

આપણા દેશમાં એ ઘણો ખરાબ રીવાજ છે કે સ્ત્રીઓ

પોતાની શોક્યની ઓલાદને ઘણીજ ઝલીલ (નીચ) સમજે છે, અને તેમની સાથે સામાન્ય રીતે ખરાબ વર્તન રાખે છે. જ્યારે તેમને પ્રસંગ મળે છે, ત્યારે પોતાના શોક્યની ઓલાદની ખુરાઈઓ વર્ણુન કરે છે. પોતાના પતિ સમક્ષ શોક્યની ઓલાદની ખુરાઈઓ વર્ણુન કરીને પિતા અને ઓલાદના દીલમાં ફરક નાખી દે છે આ ઘણું ખરાબ રીવાજ છે. અને અદલાહ પાક તેમનાથી નારાજ થાય છે.

હઝરત રસુલે પાક સલ્વએ ફરમાવ્યું છે કે તમે જે માણસમાં ખુરાઈ નાખવાથી બચો. એથી કે આ ટેવ મનુષ્યને બરબાદ કરી નાખનારી છે.

સહાબીયાત રહીં સગી અને શોક્યની ઓલાદમાં કશો ફેર રાખતાં નહોતાં. તેઓ ઉભય ઓલાદને એકજ દ્રષ્ટિએ જોતાં હતાં, અને બન્ને સાથે સરખી મોહુબત રાખતાં હતાં.

બીબી આયશા રહીંના શોક્યની દીકરી બીબી ફાતમા રહીં હતાં પરંતુ પોતાની પુત્રીની પ્રસંશા કરતાં ફરમાવતાં હતાં કે મેં હઝરત રસુલે પાક સલ્વના સિવાય ફાતમા ઝહરા રહીંથી ઉત્તમ કોઈને જોયાં નથી.

એક બીજી જગ્યાએ બીબી આયશા રહીંએ પોતાની પુત્રી ફાતમા રહીંના વખાણ કરતાં કહે છે કે મેં તેમને ઉઠતાં, બેસતાં, ચાલતાં, ફરતાં, આદતમાં રીત ભાતમાં અને

વાત ચીતમાં હઝરત રસુલે પાક સલ૦ સમાન ક્રાતમા રહી
થી વધુ કોઈને જોયાં નથી.

કોઈએ બીબી આયશા રહીંને પુછ્યું કે હઝરત
રસુલે પાક સલ૦ કોની સાથે મોહુખત વધુ કરે છે. ફર-
માવ્યું ક્રાતમા રહીંથી.

જ્યારે બીબી ક્રાતમા ઝહરા રહીંની શાદી થઈ ગઈ,
ત્યારે હઝરત આયશા રહીંએ શાદીનું સઘળું સામાન દુરસ્ત
કર્યું, ખજુરની છાલ ભરીને ઓશિકાઓ બનાવ્યાં. ઘરની
સફાઈ કરી અને બેટીના તે સર્વ હક અદા કર્યા કે જે
એક માતા ઉપર જરૂરી છે.

હઝરત બીબી ક્રાતમા રહીંની શાદીના બાદ પણ
બીબી આયશા રહીં અને ક્રાતમા રહીંનું ઘર દુર નહોતું.
ઉભય મકાનોની વચ્ચેમાં માત્ર એકજ દીવાલ હતી, અને
દીવાલની બારીએ બન્ને ઘરોને એક બનાવી રાખ્યો હતો.
પરંતુ દરેક વખતનો મેળ-મેળાપ હોવા છતાં પણ માતા-
પુત્રીની મોહુખતમાં કદિ ફરક આવ્યો નહોતો.

યતીમોની પરવરિશ.

આજે આપણે ત્યાં કોઈ યતિમ બાળક મુસીબતનો
મારેલો પરવરિશ અર્થે આવી જાય છે. ફરી તે આપણા
નજીકનોજ સબંધી કેમ ન હોય? ત્યારે આપણા ઘરનો
દરેક માણસ તેને હલકો સમજે છે. આપણે તેને ધમકી

અને મારફાડ સિવાય વાત કરતા નથી. બચેલું ખાણું તેને ખવડાવીએ છીએ, અને યતિમની પરવરિશને એક યોજ સમજીએ છીએ. જો કે કુર્આને પાકમાં અને હદિસ શરીફમાં યતિમોની પરવરિશ કરવા અને તેની સાથે સારો વ્યવહાર રાખવાની અત્યંત તાકીદ કરવામાં આવી છે. કુર્આને પાકમાં એક જગ્યાએ છે કે:—

“હે પયગમ્બર! એમને સમજાવી દો કે ખેર ખેરાત તરીકે જે માલ ખર્ચ કરો, તો તે તમારા માત-પિતાનો હકક છે. અને નજીકના સબંધીઓ, યતિમો, મોહતાજો, મુસાફરોનો અને તમે કોઈ પણ ભલાઈ લોકોની સાથે કરશો, તેને અદલાહ જાણે છે.”

કુર્આન શરીફમાં બીજી જગ્યાએ છે કે યતિમો ઉપર કોઈ પણ પ્રકારનો બુદ્ધિ ન કરો.

હઝરત રસુલે પાક સલ્વએ ફરમાવ્યું છે કે મુસલમાનોના ઘરોમાં સર્વથી શ્રેષ્ઠ ઘર તે ઘર છે કે જેમાં યતિમ હોય અને તે ઘરમાં રહેનારાઓ તેની સાથે સારો વર્તન રાખે. અને સર્વથી ખરાબ ઘર તે છે કે જેમાં યતિમ હોય અને તે ઘરમાં રહેનારાઓ તેની સાથે ખરાબ વર્તન રાખે.

એક વખતે હઝરત રસુલે પાક સલ્વએ પોતાની બે આંગળીઓ મેળવીને ફરમાવ્યું કે હું અને યતિમ ઉપર અહિસાન કરનાર જન્નતમાં એટલા નજીક રહેશે.

હઝરત અબુ હુરૈરા રહીઠ વર્ણન કરે છે કે હઝરત રસુલે પાક સલઠને એક માણસે પુછ્યું કે મારે હૃદય અત્યંત સખત છે. મારે શું કરવું જોઇએ? આપે ફરમાવ્યું કે યતિમોના માથા ઉપર શક્કકતનો હાથ ફેરવ્યા કરો, અને મિસ્કીનોને ખાણું ખવડાવો.

ખીખી આયશા રહીઠના લત્રીજા યતિમ થઈ ગયાં, ત્યારે આપે તેમની પરવરિશ કરી.

હઝરત અયનબ રહીઠ ઘણાં યતિમોને પાળતાં હતાં.

ઉડાઉ પાણું.

મુસલમાનોની તળાહીનો સર્વેથી મોટો સખબ ઉડાઉ પણું છે. ઘણે ભાગે તમે જોયું હશે કે માત્ર નામના ખાતર મુસલમાનો વ્યાજે નાણા લઈ પાણીની પેઠે ખર્ચ કરે છે, અને તે તમામ રીત રીવાજોને પુરી કરે છે કે જે આપણા મહબબના વિરુદ્ધ છે. એ સર્વ સ્ત્રીઓ થકીજ થાય છે, તેનુંજ આ પરિણામ છે કે જમીન, જાગીર અને ઘરખાર બધુંજ વ્યાજમાં ચાલ્યું જાય છે, અને નકામી રસ્મોના પાળદ લોકો અદલાહ પાકનો હુકમ ન માનવાની સજામાં ગરીબ અને મોહતાજ થઈને આ દુનિયામાં લિન્ન લિન્ન પ્રકારની વિપત્તીઓ વેઠવી પડે છે.

હઝરત રસુલે પાક સલઠએ ફરમાવ્યું છે કે ખાવો, ખેરાત કરો અને પહેરો. પણ એટલી હદ પર્યંત કે ઉડાઉ પણું અને ગર્વ ન કરો.

તે નામના કે જેની પાછળ આપણે ગાંડાતુર થઈ ગયા છીએ. એના વિષે એક દિવસે હઝરત રસુલે પાક સલ્વએ લોકોને ફરમાવ્યું કે મને તમારા શીર્ક અસગર (નાના શીર્ક)માં ફસાઈ જવાનો અત્યંત ભય છે, લોકોએ પુછ્યું 'યા રસુલુલ્લાહ સલ્વ શીર્ક શું છે? આપે ફરમાવ્યું કે દેખાવ અને નામના.

સહાબીઆત રહીબી શાદીઓ અત્યંત સાદગી સાથે થતી હતી, અને નામનાનું તેમાં જરાએ અંશ નહોતું.

હઝરત રસુલે પાક સલ્વએ પોતાની ંહાલી પુત્રી ખીબી ફાતમા ઝહરા રહીબા જહેઝમાં માત્ર એક મશક, એક વાટકો, બે ચકકીઓ અને ખનુરના પાંદડાંઓથી ભરેલું એક ઓશીકુ આપ્યું હતું.

આવીજ રીતે હઝરત રસુલે પાક સલ્વએ પોતાની ખીબા બેટીઓની શાદીના પ્રસંગ ઉપર જે સમાન આપ્યો હતો તે પણ એક ચકકી, એક માટલું અને એક ચામડાના ઓશીકા સીવાય (જે ખનુરના પાંદડાંથી ભરેલું હતું) ખીબા કાંઈ નહોતું.

આથી એ મતલબ નથી કે અલ્લાહ પાકે કદાચ કોઈને માલહાર બનાવ્યો છે, તો તે પોતાના માલને યોગ્ય રીતે પણ ખર્ચ ન કરે એ તો ઠીક નથી.

એક વખતે એવું થયું કે હઝરત રસુલે પાક સલ્વંએ એક માણસને કે જેણે અત્યંત મેલાં વસ્ત્રો પરેહેલાં હતાં, બેઘને ફરમાવ્યું જુઓ એનાથી એટલું પણ થતું નથી કે પોતાના સ્ત્રો ઘોષ લે.

એક વખતે એક માણસ મેલાં વસ્ત્રો પહેરીને આપની પાસે આવ્યો. હઝરત રસુલે પાક સલ્વંએ તેને પુછ્યું કે અલ્લાહ પાકે તમને કાંઈ આપ્યું પણ છે ? તેણે કહ્યું હા, આપે ફરમાવ્યું કે જ્યારે ખુદાએ તમને નેઅમત આપી છે, ત્યારે તેની જાહેરાત તમારી સુરતથી પણ થવી જોઈએ.

ઘરનું કામકાજ.

આ જમાનામાં આપણને પોતાનું કામ પોતાના હાથે કરતાં શરમ આવે છે, આપણે આપણા ઘરના કામમાં નોકરના મોહતાજ છીએ. સ્ત્રીઓની એવી સ્થિતિ છે કે પતિને ખાદિમા (દાસી) રાખવાની તોશીક હોય કે નહોય. તેમને તો એક કામ કરનારીની જરૂર છે. જે ઘરના બધા કામકાજને સંભાળી લે, અને તેઓને કાંઈ કરવું ન પડે. એ આદત બહુજ ખરાબ છે અને આવી આરામ તલબીથી માણસ સુસ્ત અને એકી થઈ જાય છે. આ ટેવની અસર માણસની તંદુરસ્તી ઉપર પણ પડે છે, અને દિન પ્રતી દિન તેની તંદુરસ્તી ખરાબ થવા પામે છે. અંતે તે કોઈ કામનો રહેતો નથી. જ્યાં પુરૂષને

તંદુરસ્તી કાયમ રાખવા માટે કસરત જરૂરી છે, ત્યાં સ્ત્રીઓ માટે પણ વરઝીશ અવશ્ય છે. અને આપણી શરીર બીબીઓ માટે ઘરના કામ ધંધાથી વિશેષ બીજી કોઈ કસરત નથી.

હઝરત અસ્વદ્દ રહીબે બીબી આયશા રહીબેને પુછ્યું કે હઝરત પાક સલ્લઁ ઘરમાં શું શું કરતા હતા ? તેઓ બોલ્યાં કે આપ ઘરવાળાઓની સેવામાં લાગ્યા રહેતા હતા, જ્યારે નમાઝનો વખત આવતો ત્યારે નમાઝ પઢવા અર્થે તશરીફ લઈ જતાં.

એક બીજી જગ્યાએ હઝરત આયશા રહીબેને કથન છે કે હઝરત રસુલે પાક સલ્લઁ પોતાના જોડાઓ પોતાના હાથે સીવી લેતાં, પોતાના વસ્ત્રોને પોતેજ સીવતા અને પોતાના ઘરનો કામ ધંધો પોતેજ કરતા હતા.

સહાબીઆત રહીબે પોતાના ઘરનું કામ પોતેજ કરતાં અને તેને કોઈ એક (લાંછન) ન સમજતાં હતાં.

હઝરત રસુલે પાક સલ્લબની બહાલી બેટી બીબી કાતમા ઝહરા રહીબના હાથમાં પાણી ભરતાં ભરતાં સોળ પડી ગયાં હતાં, વાસીદું કાઢતાં વસ્ત્રો મેલાં થઈ જતાં અને ચકકી પીસ્તાં પીસ્તાં હાથમાં છાલા પડી ગયા હતા.

આવીજ રીતે હઝરત રસુલે પાક સલ્લબની પત્નિઓ પોતાનું કામકાજ પોતેજ કરતાં હતાં, બીબી આયશા રહીબે

એક વખતે રસુલે પાક સલ્લમ માટે જવ ભરડયા તેની રાટડી પકાવી અને આપને ખવડાવી.

હાથ કળાઓ.

સુઘડ બાળાઓ પોતાનો વખત રમત ગમતમાં નથી ગુમાવતી બદકે તેને જે વખત મળે છે, જે પ્રસંગ હાથ આવે છે, તેમાં સીવણ, ગુંથણ, રાંધણું તથા બીજી કળા કારીગીરીઓ કે જે શીખવી બાળા માટે જરૂર છે, તે શીખે છે. બાળવસ્થામાં કોઈ હુન્નરને શીખી લેવું આખી વય કામ આવે છે, અને હુન્નર બાણુનાર માણસ કોઈનો મોહતાજ થતો નથી. ગૃહ કાર્ય અને કળાઓ માણસના સારા નરસા વખતનો સાધી છે દરિદ્રતા અને કંગાળીયતના સમયે માણસને પોતાના હુન્નરથી ઘણી મદદ મળે છે, અને હુન્નરમંદ ઘણી વિપત્તિઓથી સુરક્ષિત રહે છે.

ઘણી સહાળીયત રહીં હુન્નર અને ગૃહ ઉદ્યોગ બાણુતાં હતાં, પોતાના બાળ બચ્ચાંઓને આજ હુન્નર અને ગૃહ ઉદ્યોગની મારફતેજ પાળતાં (પોષણ) હતાં.

બીજો સવદા રહીં ચામડાના ગીલાફ બનાવતાં અને તેને રંગવાનું કામ બાણુતાં હતાં.

બીજી કાતમા રહીં ઝિન્તે શયબાહ શીવણું પડોવણું સારી પેઠે બાણુતાં હતાં.

બીજી સપ્રીયાહ રહીં બાણું અત્યંત સારું પકાવતાં હતાં.

ઘણી સહાળીયાત રદી૦ કાપડ વણતાં, જે તેમના અને તેમના બાળ બચ્ચાંઓના ગુજરાત માટે પુરતો થતો હતો.

બીબી ઉમ્મે ઝયાદ રદી૦, બીબી ઉમ્મે આશજઈયાહ રદી૦ અને કેટલીક બીબીઓ ચરખો કાંતવાનું કામ બણતાં હતાં. ખયબરની લડાઈમાં આ સઘળી બીબીઓએ ચરખો કાંતીને મુસલમાનોને મદદ કરી હતી.

બહાલી બહેનો, અને બાળાઓ ! અમો હવે આ પુસ્તક પુર્ણ કરીએ છીએ, અને ખુદાથી દુઆ કરીએ છીએ કે અલ્લાહ પાક અમોને તમોને અને સર્વે મુસલમાનોને પોતાના ખુઝુર્ગોના પગલાં ઉપર ચાલવાની તોફીક આપે આમીન ! સુમ્મા આમીન ! !

લ્યો તમારાજ લાભની વાત.

રહેજ પણ ઈજ થયા વગર રહેલાઈથી દાંત પડાવવા હોય, અગર દાંતના દરેક પ્રકારના રોગોનો રામખાણુ ઈલાજ કરવો હોય, તેમજ સસ્તા આકર્ષક, સુંદર ને ટકાઉ દાંતના ચોકઠાં બનાવવા હોય તો અવશ્ય પહેલાં અમારી મુલાકાત લ્યો.

જુના અનુભવી અને ખ્યાતિ પામેલા

દાંતના ડાક્ટર

એસ. ડી. શેખ.

ત્રણ દરવાજા પાસે, અહમદાબાદ.

ધી શમ્સુદીન સાયકલ વર્કસ.

કલરીંગ સ્પેશ્યાલીસ્ટ.

અમારે ત્યાં સાયકલના કલર તેમજ સોર્ડર ધણાજ સસ્તા ભાવથી અને મજબુત કરી આપવામાં આવે છે. સાયકલના કલર જેવા કે લાઇટ પ્લુ, રેડ, લાઇટ ગ્રેન્જ, મીડલ ગ્રીન વિગેરે ખનાવી આપવામાં આવશે. તેમજ સાયકલને લગતો દરેક જાતનો સામાન છુટક ત્યાં જથ્થાબંધ મળશે. ત્યાં ઓર્ડરથી નવી ગાડી પણ બેઠી આપીશું.

ધી શમ્સુદીન સાયકલ વર્કસ.

ઠે. દિલ્હી ચકલા, ગેટ સામે-અહમદાબાદ.

ભરોસાપાત્ર પુલોની દુકાન.

શુભ અવસર અને લગ્ન પ્રસંગે પુષ્પની અવશ્ય જરૂર હોય છે. જેમ કે શેહરા, હાર, તોરા, ગેંદ વિગેરે વિગેરે સુંદર અને સસ્તી ઉપરની તમામ વસ્તુઓ અમારે ત્યાં કુશળ કારીગરોના હાથે બનાવવામાં આવે છે, અને અમારો દાવો છે કે અમારું કામ અવશ્ય આપને સંતોષ આપશે. એક વખત ઓર્ડર આપી જરૂર ખાત્રી કરો.

મળવાનું ઠેકાણું:-
નઝીરઅલી બી. સૈયદ

કાલુપુર દરવાજા પાસે, અહમદાબાદ.

સાફ અને સસ્તું.

દરેક પ્રકારનું અનાજ જેમકે ચોખા, ધાન, આટો, દાળ તેમજ ચોખ્ખું ધી, તેલ તથા દરેક જાતનો કિરયાણો અને દરેક પ્રકારની પરફ્યુમરી છુટક તથા જથાબંધ મળવાનું ભરોસાપાત્ર મથક:-

એ. યુ. એન્ડ કું.

ઉ. કાલુપુર ચકલા-અહમદાબાદ.

અકસીરે ખાતુન.

આ દવા પ્રદર જેવા લક્ષ્ણકર રોગ અને બીજા સ્ત્રી જાતિના ગુપ્ત રોગો ઉપર અતિ રામબાણ છે. હઝારો બહેનોએ કાયદો ઉઘાડ્યો છે. અને હવે સામાન્ય પ્રજા સમક્ષ એક સુંદર ભેટ તરીકે આ જાહેર ખખર દ્વારા પેશ કરવામાં આવે છે.

હુકીમ એ. એચ. કાદરી.

દવાખાના કાદરીયા.

પીર મોહમદશાહ રોડ, દરગાહ સામે મેડા ઉપર,
અહમદાબાદ.

નોટ:-આ સિવાય સ્ત્રી પુરુષોની દરેક બીમારીઓના રામબાણ ઇલાજ કરવામાં આવે છે.

“ શર્ક ઝીબક-મલમ ”

જીનું ખરજવું, દરાજ, દાદર, ખુજલી, ખંસ અને એવાજ
ચામડીના ભયંકર રોગો જેવી કે ફોસ્લીઓ, પડવી, દાગવું,
સડી જવું વિગેરે રોગો ઉપર અતિ રામબાણ આ એકજ
મલમ છે. કીંમત એકના ૦-૪-૦

નમુનો નીચેના સીરનામેથી મફત મંગાવો.

સોલ એજન્ટ:-

એસ. કૃષ્ણલાલ એન્ડ કું.

(શંભુલાલની દુકાન)

કાલુપુર ચકલા-અહમદાબાદ.

એક કિંમતી સલાહ.

અમારે ત્યાં દરેક જાતની કાઠી,
કાલસા, ટીમખરના પાન તથા મોસંમમાં
દારખાનું કીકાયત ભાવથી છુટક તથા
જથાખંચ મળશે.

મળવાનું ટેકાણું:—

દરેક જાતનો
વીમો ઉતરા-
વતાં પ્રથમ
અમારી મુલા-
કાત લ્યો.

એમ. એચ. દલાલ એન્ડ કું.

ટે. શ્રેમ દરવાજાની અંદર, પારસી ચાલ પાસે,

અહમદાબાદ.

નિચેનું ઉમદા પુસ્તક હુંકમાંજ ખુદાર પડશે.

“ સિપાહી-જીવન. ”

લાખાંતરકાર:-માસ્તર ‘ ખિસ્મીલ ’

લોકપ્રિય ઇસ્લામી અખબાર “ દીન ”માં પ્રગટ થઈ પસંદગી પામેલી લેખમાળાને પુસ્તક સ્વરૂપમાં પેશ કરવામાં આવશે.

એમાં સિપાહી જીવનનું મહત્ત્વ તેની ખુબીઓ ને લાભો સરસ રીતે સમગ્રવવામાં આવ્યા છે, અને ગતાવવામાં આવ્યું છે કે સૈનિક જીવન એ ઇસ્લામી જીંદગીનું ખીન્નું નામ છે. એમાં ઇસ્લામી દ્રષ્ટિએ સિપાહી જીવનની અગત્યતા, પવિત્ર કુર્આને શરીફની આયતો, આં હઝરત સલ્વં ત્યા તેમના સહાખી રહીં અને મહાન મુસ્લિમ આદશાહોના દ્રષ્ટાંતો દ્રાવ સાબિત કરવામાં આવી છે.

ઉપરાંત દુનિયાની તમામ કવમોની ચદતી પડતીનો ચિતાર આખી ઐતિહાસિક ઉદાહરણોથી પુરવાર કરવામાં આવ્યું છે કે સિપાહી જીવન એજ ઉન્નતિનો ઉચ્ચ આદર્શ, પ્રગતિનો મુળ પાયો અને સફળતાનો સાચો સુત્ર છે.

આવું ઉત્તમ પુસ્તક વાંચવાની તક રખે ગુમાવતા?

જાહેર ખબર આપવાનું સરસ સાધન છે.

લખો:-માસ્તર અખદુદ્દાહ અલારખ્યા.

દરિયાપુર, હ. અખદુર્ગઝાકતા રોઝા પાસે,

અહમદાબાદ.

સહકૃત-કાર્યાલય તરફથી તરતમાં જ બહાર પડનારાં નવાં પુસ્તકો.

૧-ઉમ્મુલ હસનયન-(મી. સિકંદરખાન
'વકીલ' કૃત) આપણા ખ્યારા નખી સલ૦ના પ્રીય પુત્રી
હ કાતમા બહાર રહીંનું પાક જીવન ચરિત્ર. ગુજરાતી
ભાષામાં આ પુસ્તકની ભારે ખોટ હતી. ભાષા એવી
સાદી ને સરળ કે એાછું ભણેલા સ્ત્રી બાળકો પણ
સ્હેલાઇથી વાંચીને સમજી શકે. કિં. ૦-૬-૦ પો. અલગ

૨-સ્વદેશાભિમાન અથવા તુર્ક વીરોનો
રશ્મિત્સાહ-(મસ્તર ગિસ્મીલ કૃત) એમાં ગાઝી
હસન પાશાનું સ્વદેશાભિમાન, ગાઝી અનવર પાશાની
અફઘન રણવીરતા અને સ્વદેશ વત્સલ કુમારી જમર
દનો દેશ પ્રેમ તથા સાહસિકતાનું એવું તો રસિક
વર્ણન આપવામાં આવ્યું છે કે પુસ્તક હાથમાં લીધા
પછી પુરું કર્યેજ છુટકો કિં. ૦-૬-૦ પો. અલગ.

૩-પ્રેમી કે કાતીલ-(માસ્તર ગિસ્મીલ કૃત)
અત્યંત કર્ણ સામાજિક બસુસી વાર્તા એમાં એક
યુવાન પ્રેમમાં પડી પોતાનીજ પ્રેમદાનું કેવા સંજો-
ગોમાં ખુન કરી એમ છે, તેનું હૃદય હયમચાવી
નાખતું રસિક વર્ણન વાંચના જેવું છે કિં. ૦-૬-૦
પો. અલગ

સદાકત-કાર્યાલયનું બીજું પ્રકાશન
ટુંકમાંજ પ્રસિદ્ધ થશે.

અંખિયા અલેના આખ્યાન.

('વકીલ' કૃત)

જાણો છો એમાં શું છે ?

હઝરત આદમ અલેઁથી લઈને હઝરત ઈસા અલેઁ સુધીના તમામ મહાન પયગમ્બરોના રસિક અહેવાલ.

મુસલમાન બાળકો તથા મોટી વયના માણસો માટે પોતાના બુઝુર્ગોના જીવન ચરિત્ર જાણવા કેટલું આવશ્યક છે તે કહેવાની જરૂર નથી. મજકુર પુસ્તકમાં અદલાહના આદેશને અનુસરી ઈસ્લામ પ્રચાર માટે તે મહાન પયગમ્બરોએ શું શું કર્યું, કેવા કેવા સંકટો વેઠ્યા, મુસિબતો ઝીલી અને આખરે અદલાહના પયગામને લોકો સમક્ષ પહોંચાડી અદલાહની આજ્ઞાનું પાલન કર્યું. તેનો રસિક, સરળ અને સાદી ભાષામાં આમેદુમ ચિતાર આપવામાં આંગે છે. અગાઉથી નામ મોંઘાવો પોતાની કોપી રીઝવડ કરાવો. ઉંચા ગ્લેઝ કાગળ હોવા છતાં પણ કિંમત માત્ર ૦-૬-૦ પોષ્ટેજ જુદું.

લખો:—

સદાકત-કાર્યાલય, જર્ડન રોડ-અહમદાબાદ.

